

Карма и подсъзнание

Авесалом Подводни

ВЪВЕДЕНИЕ

ЦЕЛИ

Вторият трактат е опит да бъдат осмислени основни понятия на психологията от гледна точка на индийската философия, главно на идеите на Веданта в тяхното съвременно разглеждане /Свами Вивекананда, Йога Рамачарака, Бхагаван Шри Раджниш/.

Макар авторът да стои на идеалистически позиции, описаните психически модели лесно могат да бъдат интерпретирани от материалистическа гледна точка. Но за автора бе важна терминологията, използвана при написването на трактата. Ползвани са понятия, които не могат да бъдат избегнати при описания на човешкия духовен живот - **психическа енергия**, /основна валута на подсъзнанието/ и **чакри** /центрове, през които тя преминава/. Тези понятия, за жалост, все още не са приети в съвременната психология.

В този трактат авторът разглежда тънките и субективни движения на душата, тоест - явления от вътрешния свят. Човек, който не притежава навика да се самоанализира, може искрено да каже: "Извинявайте, ама при мен липсват откровения, вътрешните гласове мълчат и само външните обстоятелства ми влияят!" За подобен човек всички концепции и критерии на автора ще се сторят несериозни; това е обичайният упрек към източните философии, които не предоставят точни външни рационални понятия и критерии. Но тези трудности са в природата на нещата. Светът е външно даден и затова зле се поддава на рационализиране. Ако кажем, че западната мисъл обикновено се опитва да го представи във вид на чертеж, изрисуван с туш, то на Изток сякаш използват маслени бои. Ако отблизо всичко се размива и става многозначно, то общият изглед като цяло дава отчетлива картина.

На Изток призовават явно интуицията на ученика, а на Запад това става тихомълком.

Една от причините, затрудняваща силно изучаването на подсъзнанието, се крие в това, че на него този процес не му е безразличен. Безпристрастният поглед на аналитика се замъглява от душевните движения, и психиката си изработва защитни механизми. Затова ние, вместо душевен огън, първо съзираме пепел, и второ - виждаме далеч не всичко. Това става, защото не сме допускани в най-съществените места: за тях можем само да се досещаме.

Основна цел на автора е да се ориентира в структурата на подсъзнанието и неговата роля в психическия живот на човека. Предлагащата концепция е една от възможните гледни точки върху нещата.

ТЕРМИНОЛОГИЯ

Главни герои в този трактат са Дух, Его и Подсъзнание. Съгласно древноиндийското учение на Веданта, у всеки човек има индивидуален дух /Атман или висше "Аз"/, който следи за духовното му развитие и за разширяването на **същностното му съзнание**. Целта на Духа е такова разширяване на съзнанието, при което човек напълно осъзнава своята висша природа и се отъждествява със своето висше "Аз".

В психиката на всеки човек съществуват механизми, поддържащи съществуването му на дадено еволюционно равнище - като биологична единица, като член на вида и като съзнателно същество. Понякога използваме термина низше "аз" или "его", което осъществява функциите, необходими за оцеляване.

Епитетите "висше" и "низше" са традиционни, но неудачни; според автора по-правилно би било да се говори съответно за **потенциално и актуално аз**; и по-нататък ще се използват именно тези термини.

Човек не осъзнава по-голямата част от психическите механизми на егото, затова те остават в подсъзнанието като различни програми за действие.

Човек обитава в свят, който е едновременно ментален, емоционален и материален, затова ще говорим съответно за мисли, чувства и действия. Духовният живот не е сетивно наблюдаем. За движенията на духа можем да съдим косвено, по определени акценти от менталния, емоционалния и материалния живот. Но духът присъствува във всяка наша мисъл, във всяко чувство и действие. Той е така дълбоко скрит, че е трудно да го усетим. Основен признак на духовните прояви са качествата на реакциите /мисли, емоции, действия/. Те се наричат **същностни реакции** — в противоположност на повърхностните. Тук трябва да подчертаем, че **същностната мисъл съвсем не е някаква особено "умна" мисъл; същностната емоция също не е задължително да бъде силна.**

При проявите на същностни реакции съществува само един въпрос: **какъв е техният духовен смисъл?**

Отговорът на този въпрос има принципно значение за съдбата на човека.

Същностното /екзистенциално/ значение на знанието е онова, за което често се казва: "Аз това

го знам не теоретически, а от своя житейски опит!" Тази мисъл е рационализиране, и то не твърде успешно, на съответния мистически опит, само косвено свързан с определени външни събития в живота на дадения човек. Друг човек, преминавайки през същите обстоятелства, може да не получи подобно същностно знание.

Динамиката на развитие на личността, в частност на разширяване на съзнанието, се регулира от **закона на кармата /съдбата/**, задаващ общото направление, в което духът постепенно открива себе си за човешкото съзнание. Законът на кармата се нарича още и закон за причините и следствията, тъй като всяко действие има определен духовен смисъл и определени последствия в процеса на духовната еволюция на света. Този закон регулира взаимодействията на хората, съдбините на човешките групи, на нациите, на света.

Главна роля във функционирането на психиката играе **психическата енергия**, която се намира в човека и се възприема посредством центрове, наричани **чакри**. Източната традиция ги представя под формата на лотоси с различен брой листа, разположени от вътрешната страна на гръбначния стълб и обърнати назад. Основните чакри са седем. Те са следните: **муладхара**, чакрата на живота и смъртта, намираща се в основата на гръбначния стълб; **свадхищхана** - сексуалният център, намиращ се в основата на таза; **манипура** - низшият волеви и емоционален център, разположен на равнището на слънчевия сплит; **анахата** - сърдечният център, на нивото на сърцето; **вишудха** - гърленият център, на равнището на шията; **аджна** - "третото око", центърът на висшата воля, между веждите; **сахасрара**, центърът, намиращ се в основата на черепа.

Всяка чакра може да бъде в по-открито или по-закрито състояние, пропускайки съответно по-голям или по-малък поток психическа енергия. Според еволюционното равнище на дадения човек чакрите постепенно започват да се откриват. Но на всяко еволюционно ниво понякога се появяват особени състояния, когато някои от чакрите се отварят повече от обичайното, и тогава човек става способен на неща, които в друго състояние за него са невъзможни. Какви именно са тези неща, зависи от това, кои чакри са се разтворили. Подобни състояния са силната влюбеност, творческия подем, смелостта на войника, хвърлящ се в атака, мигновеното просветление след тежка болест или загуба...

Психическата енергия се възприема от чакрите, а не от сетивните органи. Силните енергийни потоци субективно могат да бъдат преживявани като "натиск върху психиката" от друга личност, група хора или ситуации. В определен смисъл всяка жизнена ситуация, в която попадаме, е магическа, доколкото въздейства върху психиката не само чрез сетивните органи и чрез мисленето, но и пряко - чрез потока от психическа енергия. Изразът "нагнети се напрежение", "атмосфера на любов", "лице, светещо от радост" и други подобни трябва да бъдат възприемани буквално, а не като метафори.

Потоците психическа енергия носят определена информация /човек е в състояние да различава различни видове психическа енергия/. По-правилно е да се говори за информационно-енергийни потоци; информационните потоци винаги носят психическа енергия. Нейният недостиг субективно се изживява като скука, излишъкът ѝ - като силен интерес, но и в двата случая вниманието се превключва. В първия случай то се разсейва, а във втория се обръща навътре, за да може човек да усвои излишната психическа енергия. При правилно съотношение на информация и енергия в дадения поток неговото възприемане и усвояване става по-лесно.

Еволюцията на света като цяло може да бъде описана като постепенно превръщане на Хаоса /непроявения свят/ в Космос /проявения свят/ по пътя на информационно-енергийно въздействие, наричано в библейската традиция **сътворяване**.

ОПИСАНИЕ НА СИТУАЦИЯТА

Най-важният момент в човешкия живот е когато в съзнанието постъпва първият сигнал, че в него не всичко е наред. Че там няма единство и се води борба между реално съществуващи висши и низши начала. Човек може да наблюдава тази борба и съзнателно да влияе на нейния изход. Но това не е просто. И подсъзнанието, и духът имат свои причини да скриват от съзнанието съществуването и мотивите си; понякога те дори предпочитат да замълчат, за да не се разкрият. Но въпреки това тяхната дейност и взаимодействието им не преминават безследно. По косвени признаци човек може да се ориентира в онова, което става вътре в него. Отначало той ще се съмнява, но след време съмненията постепенно ще изчезнат.

Главната цел на духа е еволюционният растеж на човека и осъзнаването на истинската му същност. По този начин духът иска да се появи пред съзнанието. Но подсъзнанието по различни причини пречи. Главната причина е, че съзнанието не е готово да възприеме откровенията на духа. Това е дълъг и мъчителен процес, и подсъзнанието е негов ограничител, макар не винаги да действа адекватно.

Човек е съзнателно създание в смисъл, че неговият център за вземане на решения в много случаи е под контрола на съзнанието. Духът и подсъзнанието управляват човека косвено, с помощта на импулси, които той възприема като желания /напълно осъзнавани, не съвсем осъзнавани или изобщо несъзнавани/

или като забрани /също осъзнавани или неосъзнавани/.

Важно е да разберем как да различаваме импулсите на висшето "Аз" от импулсите на подсъзнанието. Трудността е по-голяма, отколкото ни се струва на пръв поглед. Обичайната гледна точка по въпроса се състои в различаването на егоистичните импулси от алтруистичните. Но тук съществуват две обстоятелства, замъгляващи тази проста картина. Първо, *духът също е заинтересуван* от съхраняването и развитието на човека като биологична единица и в този смисъл неговите цели не са противоположни на *целите на егото*. Нали ако човек умре, няма да има кой да познава себе си? И второ, висшето алтруистично поведение може да бъде ловко прикритие на чисто егоистични в лошия смисъл на думата мотиви.

Има хора, които настойчиво предлагат услугите си, но ни е неприятно да се възползваме от тях. Затова, заставайки на равнището на външния смисъл на импулса, на нас ни е трудно да определим откъде идва той. Освен това, съществува едно качество на ума, наричано йезуитство, което позволява всяко действие и мотив да бъдат оправдани с висши гледни точки и да бъдат представени като морални образци. В този смисъл категоричният императив на Кант: "постъпвай така, че всяко твое действие да може да бъде изведено в етична норма", е годен за употреба единствено от абсолютно честни хора, на които такава заповед май не им е необходима.

Проблемът е там, че трябва да се ориентираме във своите вътрешни импулси не изобщо, а във всяка конкретна ситуация. А в такива случаи често интересите на човека и околните са здраво свързани и преплетени. И главна роля играе не външният сюжет на събитията, а подсъзнателните мотиви, оценки и стремежи. Парадоксът се крие в това, че съзнанието, вземащо решения, съзира твърде малка част от реалната ситуация, макар да се утешава, че това не е така! Подсъзнанието и духът виждат и знаят всичко, но могат да въздействат само косвено върху вземането на решения. Това косвено въздействие става не само преди вземането на решение, но и след това. Както духът, така и егото притежават възможности за поощряване и за наказания, и за нас е много важно да различаваме откъде идва съответното въздействие.

Подсъзнанието въздейства върху съзнанието с твърде тънки средства. Подсъзнанието винаги желае да скрие своето присъствие. То непрекъснато създава илюзията, че егото /подсъзнанието/ не съществува, и има само още едно съзнание, а също така и незнайно откъде възникнали желания и нежелания, като въпросът откъде идват те изобщо не е важен.

Подсъзнанието упорства в този свой стремеж да остане скрито на всяка цена, понякога дори в своя вреда, намалявайки ефективността от въздействието си върху съзнанието. Но понякога става така, че ние по някакви причини не постъпваме съобразно желанията на подсъзнанието. В такива случаи, ако интересите на подсъзнанието са силно засегнати, то ни наказва, използвайки богат асортимент от средства: необясними лоши настроения, депресии, изостряне на хронични заболявания, повишена раздразнителност, влошаване на всички контакти с хората и с природата, засилване на комплексите, стесняване на възприятията, и прочие. А в случаите на силно недоволство на подсъзнанието ние може да попаднем в областта на психопатологията.

Разбира се, ние регистрираме тези обстоятелства чрез съзнанието си, но доколкото подсъзнанието не разкрива своето присъствие, то за съществуващите връзки между неизпълнено желание на подсъзнанието и последвало наказание можем само да се досещаме. А дори и да се досетим, напълно възможно е да не повярваме на догадката.

Идеалната цел на подсъзнанието при наказване за непослушание е следната наша реакция: без да осъзнаваме, че подсъзнанието ни манипулира, усещаме, че в дадената ситуация не сме направили каквото трябва. И в аналогични ситуации вече постъпваме точно така, както ни заповядва подсъзнанието!

Неспокойният човешки ум все пак може да се опита правилно да осъзнае ставащото. Но не трябва да се залъгваме, че подсъзнанието лесно ще се предаде. Напротив, подсъзнанието може да насочи рационализирането на ставащото в каквато си пожелае посока и да ни застави да направим каквито му се иска изводи: например, да видим егоизма като алтруизъм, да наречем бялото черно и прочие. На нас ще ни се струва, че всичко това сме го осъзнали със своето съзнание, че сме го отсъдили със своя разум, и сами сме стигнали до тези изводи.

"Онзи, който си е сложил наочници, трябва да помни, че в комплект с тях вървят още и юзда, и камшик."

Станислав Лец

Защо понякога не желаем да осъзнаем нещо, да се замислим над определени моменти от своя душевен живот? Това нежелание много често е мотивирано от страх. Страх да не открием в себе си нещо ужасно. Но какво ужасно можем да открием в своето подсъзнание? Нормалните хора не мислят, че крият в душите си някакви особено отвратителни сексуални желания или мания да бъдат масови убийци. Не от подобни мисли е породен страхът. В подсъзнанието се намират най-обикновени егоцентрични представи и его-

истични стремежи. Никой няма да изпадне в ужас от това, че някъде дълбоко в душата си се смята за център на Вселената. Не това е страшното. Нищо ужасно няма да се случи, ако открием, че никакви желания на егото не са изпълнени и са запратени в дълбините на подсъзнанието. Обикновено желанията на егото имат конкретно-чувствен характер и на никого няма да му хрумне да се самоубие заради това, че още не е опитал мляко от кокосов орех. И не това е страшното.

Но какво тогава е?

Страшно е да открием, че освен добре познатото его съществува и още една инстанция - духът, който също изисква нещо от нас. Но неговите изисквания имат свършено непонятен характер и неизпълнението им води до други, неразбираеми наказания.

Няма нищо страшно да откриеш, че си нещастен, защото никой не те обича достатъчно. Страшно е да откриеш, че ти не се реализираш и си нещастен, понеже сам не се обичаш достатъчно.

По такъв начин подсъзнанието предпазва неподготвеното съзнание от навлизане в областта на безсъзнателното и главно - от втурване в областта на духа.

Богатият исторически опит, натрупан от различни лъжци, лицемери, йезуити, политика-ни и прочие мошеници, изобщо не може да се сравнява с умението на подсъзнанието да трансформира в приемлива за съзнанието форма картина на обкръжаващия ни свят. Да представя бялото като черно или обратното - това е най-простият фокус, с който подсъзнанието всеки ден ни будалка.

Трудна е задачата на подсъзнанието. А освен това на него му се пречат и съзнанието, и духът, които разбъркват картите. Те вършат това по различни причини: духът има свои цели, които, в общи линии, не противоречат на целите на егото, но дават неприятни за егото странични ефекти. Съзнанието пък притежава власт да взема решения, които от гледна точка на подсъзнанието могат да имат крайно нежелателни последици.

Тук е важно да се подчертае, че съзнанието осъществява спомагателна функция. То разпределя ролите между висшето "аз" и подсъзнанието, което ръководи човека по житейските пътеки, без да се появява явно пред съзнанието, но косвено открива своето съществуване чрез вътрешни импулси.

Човек, който мисли, че съзнателно определя своята съдба, жестоко греши. Фактически той се намира под пълния контрол на подсъзнанието, което с помощта на хитри механизми управлява и насочва неговата рационализация. Това се нарича "логическо мислене", но то няма нещо общо с математическата логика. **Съзнателен** би трябвало да се нарича онзи човек, който е способен да се ориентира откъде идват неговите вътрешни импулси /желания, мисли, настроения, мечти и прочие/ и да действа в съответствие с това.

Подсъзнанието се опитва да пренесе в непривична за него ситуация механизма за трансформиране на реалността в приемлива за съзнанието форма. Тогава, наред с външната реалност, се появява и духът със собствени цели, енергетика и методи на въздействие. Основната цел на духа е разширяване на същностното съзнание. Субективно това се преживява като появяване на духовно зрение: човек е в състояние зад определени форми да усеща, да вижда одухотворяващо-то ги начало. Тези форми започват да му се струват надарени с висша красота. Но откриването на духовно зрение е предхождано от дълга и трудна духовна дейност, съпроводена с ментална и духовна работа, а също и с преодоляване на определени трудности в материален план. Съществува схващане, че главният резултат и цел на духовния растеж е съответното поведение в материалния план. Това не е вярно. Основната цел на духовния растеж е откриването на духовно зрение, следствие от което настъпват изменения в менталния и емоционалния план, а също и в плана на поведение на човека.

Същностните емоционални и ментални реакции се определят именно от това, че човек започва да вижда с духовни очи, и това определя неговото поведение в съществени ситуации. Понятия **като дълг и съвест** също се явяват вторични, тъй като гласът на съвестта звучи по различен начин при хора с различен духовен ръст. Добрият човек /при когото в съответен план е открито духовното зрение / сваля последната си риза и я дава на някого, тъй като **той вижда другия като себе си и не е възможно да постъпи по друг начин, но няма да го мъчат угризения на съвестта, а ще страда като онзи**, който няма риза. Съвестният, у когото духовното зрение е започнало да се развива, зърне ли ближен без риза, ще му даде своята риза, за да не го гризе съвестта. И макар че и добрият, и съвестният ще дадат своите ризи, постъпките им са различни. Те ще си спомнят своите действия с различни чувства: добрият ще помни този епизод без емоции, а съвестният с приятното чувство, че е извършил добра постъпка.

И така, главна задача на висшето "Аз" е разширяването на духовното зрение и, следователно - на същностното съзнание. Сега е ясно защо подсъзнанието хвърля толкова усилия да се маскира и да спре разширяването на съзнанието. Защото разкриващият се духовен взор се обръща навътре и започва да осветява хитрите механизми на подсъзнанието, и - о, какъв ужас! - беззащитното и уязвимо его.. Много от това, което той ще открие, ще бъде изпепелено на място. **Животът на човек, отварящ своето духовно**

зрение, минава под постоянен погребален звън: той на части погребва низшите програми на своето подсъзнание, заменяйки ги с по-висши. Това е темата за очищение чрез страданието - любима тема на руската интелигенция. **Но не страданието очиства, а пробуждащия се духовен взор. Страданието само съпровожда неговото пробуждане, сигнализирайки за умиране на част от егото. За съжаление не всяко страдание очиства.** Хитрот подсъзнание може да трансформира страданието в своя храна. Разликата между очистващото страдание и мазохистичното страдание се заключава, първо, в усещането за вътрешна работа /тогава се казва, че **човек изживява своето страдание**/, и, второ - в появяващите се усещания за вътрешно обновление, вътрешна свобода и разширяване на съзнанието.

От това не трябва да се вади изводът, че съзнанието на човека е безсилно пред козните на подсъзнанието. Напротив, хитрите методи на подсъзнанието могат да бъдат предвидени. Но за целта на човек му е необходимо да признае или поне да допусне като хипотеза, че в него съществуват различни сили, които желаят, оставайки скрити, да управляват действията му.

Един от най-забележителните закони на този свят гласи, че когато събитието е готово, то неизбежно се случва. Източната мъдрост гласи: "когато ученикът е готов, учителят се появява". Вярно е и обратното - когато Учителят е готов, учениците идват при него.

Това се отнася и за познанието на света и на "аз"-а: ако човек е мотивиран не от любопитство, а от вътрешна потребност, информацията и средствата, помагачи му да различи лъжата от истината, започват сами да идват. Критерий за истината в процеса на познание е дълбоката вътрешна увереност, **че всичко е както трябва да бъде**. Това усещане не може да бъде сбъркано с никое друго, то се различава така от вярата в авторитети, както обемното изображение от плоското, както силната любов от повърхностното увлечение.

Вътрешният свят се поддава още по-трудно на изучаване от външния. За да проникнем в него е необходимо силно желание. Човек, който не подозира за наличието на подсъзнание и като научи за този факт, започвайки да любопитства, рискува да не открие нищо. Той ще направи стандартния извод: май това е фройдистка измишльотина! Е, може и да го има у разните там невротици, но при нормалните хора такава животна като подсъзнанието няма!

Наистина е трудно да притежаваш вътрешна увереност, че правилно разбираш събитията от собствения си живот. И ако човек не разбира за какъв дявол му е това "саморазбиране", той никога няма да се ориентира в себе си. От друга страна, ако се появи такава вътрешна потребност, той /но при наличие на вътрешна честност!/ след известно време започва да получава информация, съпроводена **с увереност в нейната истинност**.

Съдържанието на този трактат дава възможност за рационализация на вътрешния живот. Затова авторът смята за нужно да отбележи следното: **всички изследвания и логически постройки на човека, засягащи неговия вътрешен свят, са ценни и истински само тогава, когато резултатите от тези изследвания сами по себе си по мистичен начин биват осветени в душата му като несъмнена истина, без отношение към логиката на разсъжденията, довели до тях. Истината задължително се постига като откровение; пътят към нея не е така съществен.**

Всеки човек носи в съзнанието си картина на света, която играе съществена роля в неговия живот. Тя определя начина му на световъзприемане. Картината му помага да определи своето поведение и мястото си в света. Картината на света осигурява определено равнище на стабилност и комфорт в душевния живот. Поради това подсъзнанието се стреми да поддържа тази картина в устойчиво състояние. Функциите на подсъзнанието се съчетават с информационно-енергийния поток, който е създал тази картина. Този поток се възприема от подсъзнанието, но поради две важни причини съзнанието не успява да го възприеме. Първата е, че съзнанието не е в състояние да вижда едновременно множеството детайли. Втората - че то не е достатъчно широко. Съзнанието се нуждае от много силна защита срещу външния информационен поток /ако я нямаше, човек би се побъркал/. Именно подсъзнанието осигурява тази защита, тъй като то притежава такава власт, че нито една мисъл, наблюдение, чувство или желание, за които съзнанието не е подготвено, не може да се появи в главата на човек и да бъде осъзната. Възможно е да се появи лек намек: непонятен енергиен тласък, неудобство или нещо подобно. Но ако в съзнанието се появи някаква мисъл, за която човек не е подготвен, моментално се задейства защитен механизъм. И на него му хрумва, че това не може да бъде истина, това е лъжа, това просто не може да бъде! Такава е реакцията на детето, когато в груба форма му бъде съобщена тайната на зачатие. Но след това, под натиска на фактите, заставащи съзнанието да приеме истината, подсъзнанието започва бърза работа по цензурирането и адаптирането на този факт, за да го направи приемлив за съзнанието. И да го помести в картината на света.

Картината на света може да бъде оприличена на дом за човешката психика. Ролята на стени, покрив и стъкла играят защитните механизми на подсъзнанието. Информационно-енергийните потоци, идващи от външния свят, могат да бъдат оприличени на дъжд, сняг, слънце, ветрове, луна, диви животни. С течение на времето протичат два вида събития. Първо, човек расте, домът става тесен и той има нужда от по-

широк. Това се дължи на влиянието на духа. Второ, в гората се появяват хищни животни от неизвестен вид, които са способни да разрушат стените. Това е агресията на външния свят. Наистина, домът притежава забележителното качество да се самовъзстановява, тъй като ето е устойчиво на всякакви въздействия. Раните по стените на дома зарастват, тапетите се подменят, прозорците биват отново остъклени.

Глава 1

ПРОГРАМИ НА ПОДСЪЗНАНИЕТО

Крал и министър

Древната мъдрост "познай себе си" е прозрачен намек за съществуване на подсъзнанието. По определени причини подсъзнанието се държи като невидим, но всесилен министър, използващ тщеславието, глупостта и доверчивостта на краля, и управляващ страната с неговите ръце. Трябва да се добави, че ролята на краля се играе от съзнанието.

Ако можем да се изразим така, в човек съществува законодателна власт /крал/ и изпълнителна власт /министър/. Всяко действие протича по следната схема. Първо кралят /съзнанието/ взема решение. Например — да стане от леглото. След това заповедта се предава на министъра /подсъзнанието/, който извършва конкретните действия: изпраща заповедта по нервите към мускулите, контролира равновесието и прочие. По време на изпълнение на тези действия съзнанието е изключено, а вниманието се управлява от подсъзнанието. Когато програмата на подсъзнанието е задействана, съзнанието си възвръща управлението на вниманието.

Вниманието има две принципно различни състояния: то може да принадлежи или на съзнанието, или на подсъзнанието. Но тъй като това превключване става твърде често, ние не винаги можем да следим процеса. Взаимоотношенията между съзнание и подсъзнание се отличават с това, че на практика съзнанието нищо не може да направи само. Единственото, което е в негова власт, е да включи една или друга програма на подсъзнанието, предавайки ѝ управлението на вниманието. Така кралят удря върху заповедта своя кралски печат и я дава на министъра. Кралят сам нищо не може да свърши.

Всяка подсъзнателна програма работи с огромно количество информация, недостъпна за съзнанието. Но съществува информация, която трябва да постъпи в съзнанието в мига, когато програмата започва работа, а също и информация, която постъпва в съзнанието след като програмата на подсъзнанието е приключила работа. За да премине по най-кратък начин пресечена местност, човек набелязва крайната цел, пуска съответната програма и тръгва към целта, без да мисли за нищо. Или мисли за съвсем други неща, а в това време подсъзнанието управлява вниманието му. Човек поглежда ту към целта, ту към краката си, ту в страни... Приключвайки работа, подсъзнанието изпраща сигнал към съзнанието: **пристигнахме**, и му връща обратно вниманието.

Всяка програма на подсъзнанието може по време на своята работа да предаде управлението на вниманието на друга програма, при това без да се обръща към съзнанието. Получавайки обратно управлението, заедно с някаква информация, може да продължи своята дейност. Така се получава, когато човек, вървящ към някаква цел, се спъва, пада, става и без да обръща внимание на това, продължава нататък.

Освен това естествено предаване на управлението, в подсъзнанието е внедрена система от "аварийни" прекъсвания. Когато по определен сигнал /болка, опасност/, се налага прекъсване на изпълнението на почти всяка програма и вниманието се превключва към съзнанието или към някаква специална подсъзнателна програма. Това става в случай, когато, например, видим под краката си отровна змия.

Трябва да се подчертае, че вниманието винаги принадлежи на онази програма, която функционира в дадения момент, но повечето програми съдържат в себе си възможност за чести прекъсвания, при които вниманието за кратко време се предава на съзнанието. Поради тези случаи е възникнала илюзията, че вниманието постоянно принадлежи на съзнанието. Във всеки момент функционира само една програма на подсъзнанието - онази, на която в този миг принадлежи вниманието. Всяка програма насочва вниманието по свой начин: художникът гледа на хляба по различен начин от гладния. Двамата получават различни видове информация.

Подсъзнателните програми за действие са много сложни. Но явно не по-малко сложни са и онези програми, които разпределят последователно във времето действията на тези програми за действие. Идеална би била онази програма, която, след като бъде пусната да работи, си свършва работата без включване на съзнанието или на други програми, и след това връща вниманието на съзнанието. Но по множество причини работата на всички програми периодично бива прекъсвана от програмата за обща безопасност, която проверява дали всичко е наред. Ако всичко се окаже наред, тогава програмата за обща безопасност предава управлението на вниманието обратно на онази програма, която е била прекъсната.

Най-трудно е превключването от една програма на друга. Мъчителни са превключванията, преминаващи през съзнанието. Но точно тук се крие възможността за съзнателно творчество. Друга трудна ситуация възниква, когато превключването се ръководи от програма от типа разпознаване на образи. Тогава, отнасяйки ситуацията към някой от съществуващите типове ситуации, трябва да се включи съответната програма за реагиране. От такива превключвания човек твърде бързо се изморява.

ПРОГРАМА ЗА ИЗБОР

Дотук бе описан "мирният" начин на действие на психиката. Преди да опишем ситуация на вътрешен конфликт, трябва да направим едно пояснение.

Единственият сериозен проблем е проблемът за избора. Това е не само човешки проблем. Така например шаранът, усещащ определени вибрации във водата, е поставен пред избор: дали да включи програмата за бягство /ако това е опасност/, или програмата за лов, /ако е гладен/. Или пък да не обърне внимание на сигнала. Но наличието на съзнание внася в проблема за избора такива особености, че проблемът съществено се променя.

Всяко живо същество притежава център за вземане на решения, засягащи по-нататъшното поведение, тоест включването на една или друга програма на подсъзнанието. Този център функционира като особена програма, наричана **програма за избор**. Тя осъществява общото ръководство и получава от останалите програми само най-съществена информация за всяко живо същество като цяло /опасност, глад, интерес.../. И анализирайки тази информация, прави избора, включвайки след това съответните програми за действие.

Понякога в реалния живот програмата за избор блокира. Животното сякаш не знае как да постъпи и се държи като човек: изпада в истерия. Или припада.

Сложното при работата на програмата за избор е в това, че сигналите, които се получават от включващите я програми носят не само чиста информация, но и определен вид енергия, съответстваща на важността на сигнала. Ако равнището на тази енергия е твърде високо /например - внезапно появила се сериозна опасност!/, програмата за избор започва да работи по-зле, но в замяна на това - по-бързо. Действието на програмата се влошава, ако постъпващите сигнали са противоречиви и изискват несъвместими реакции.

Появата на съзнание у човек се е изразила в това, че той е получил допълнителна възможност да участва **във формирането** на програми за избор. Представата, че човек прави избора сам, тоест-съзнателно, е наивна. Подсъзнанието има много причини да създава и да поддържа подобно мнение. Човешкото съзнание е крайно безпомощно, тъй като може да съдържа в себе си по едно и също време малко понятия. Съзнанието напомня за глупав крал, обкръжен от тълпа съветници /програмите на подсъзнанието/, към които той е длъжен да се обръща за съвет по време на преговори. При това кралят не е в състояние да запомни и най-елементарната информация. Той мисли в примитивни категории, чрез елементарна терминология: да — не, добро - лошо, изгодно - неизгодно.. Но все пак ролята на краля е съществена: негово задължение и право е да подпише или да отхвърли основните закони и укази, тоест - да взема решения. Съвсем друга работа е как ще изтълкува тези закони и укази повратливият министър - подсъзнанието.

В ситуации на съзнателен избор съзнанието е безпомощно, тъй като оценката на различните варианти се извършва не от него, а от подсъзнанието. Единственото, което може да направи съзнанието в случай на колебание, когато програмата за избор не дава решително предпочитание на един от вариантите, е следното: по друг начин **да разпредели вниманието**, тоест да определи кои подсъзнателни програми трябва да разгледат възникналата ситуация.

Като пример ще разгледаме ситуация, в която млада жена взема решение да се омъжи. Тя има кандидат и система от възгледи, с чиято помощ решава този проблем. Вариантите са три: да се омъжи, да откаже и да отложи решението. В душата на младата жена възниква конфликт. От една страна, тя силно иска да има свой дом и деца, от друга страна кандидатът събужда у нея двойствени чувства. Той се облича красиво, държи се възпитано, жените го харесват, може да му се вярва, но е неперспективен по отношение на пари и кариера. Някои от съображенията са в полза на брака, други са против. Ситуацията е сложна и никакви странични съвети не могат да помогнат. Какво решение да вземе младата жена? Конфликтът може да бъде разрешен като се повиши значимостта на някои съображения за сметка на други. Това става като вниманието се съсредоточи върху някое от съображенията и като се включи подсъзнателна програма, разглеждаща дадения аспект на проблема. Когато програмата свърши работа и отново върне вниманието и управлението към съзнанието, заедно със своята оценка, която субективно се преживява като усещане, че в главата ни са се появили мисли, а в сърцето - чувства, управлението отново преминава към същата тази програма. При това значимостта на дадената оценка нараства, а на останалите намалява, конфликтът се тушира и изборът минава безпроблемно.

Естествено, описаното поведение е пародия на съзнателния избор. В споменатата млада жена изборът вече подсъзнателно е протекъл и за нея е по-важно да отстрани душевния конфликт. Но и в ситуации, при които човек не е направил избора си по-рано, той прави съзнателно само едно: разпределя вниманието си между различните подсъзнателни програми, които изработват свои оценки на вариантите. Избор няма, докато подсъзнанието не се настрои по такъв начин, че програмата за избор получи от други програми анализ на вариантите, съгласуван с енергийната информация. На човек може и да му се струва, че е взел сам решението напълно съзнателно, но това е илюзия: то означава само, че са снети съзнателните елементи на конфликта.

По такъв начин с помощта на съзнанието човек може леко да коригира програмата за избор, да размества акцентите върху някои от нейните подпрограми. Практиката постоянно опровергава наивната представа, че човек е свободен в своя избор. И въпреки това тази представа е широко разпространена.

ЕГО

Какво представлява егото или актуалното "аз"? Това, от една страна, е съвкупността от представи за света, идеите, концепциите, обичайните начини на поведение и реакции, а, от друга страна, система от програми на подсъзнанието, регулиращи неговото поведение, възприемане, мислене и прочие. В егото можем да отделим три пласта: осъзнаван /представи, концепции/, полусъзнаван, и накрая — несъзнаван /подсъзнателни програми/. Вторият пласт е твърде важен, тъй като с него работи съзнанието. В дадени моменти съзнанието сякаш се докосва до полусъзнаваните неща: ако върху тях се фиксира вниманието, те, макар и частично влизат в съзнанието. Ако не се фиксира - отплуват в подсъзнанието. Такова е, например, чувството за леко неудобство от собственото поведение в определена ситуация.

Съзнанието, външният свят и духът постоянно въздействат на егото. Но то не е склонно да се променя, напротив, оказва съпротива на всеки опит за промяна. Това е известно на всеки, който се е опитвал да се усъвършенствува.

Главната функция на егото е да поддържа човека на определено еволюционно равнище. Докато той е нормално адаптиран във външния свят, егото не се променя, ако върху него не оказват натиск външната среда, съзнанието или духът.

Главната задача на духа се състои в постепенната трансформация на егото, в доближаването му до себе си, тоест - в развитието на актуалното "аз" към потенциалното "аз". При това паралелно протичат следните процеси. Първо, съзнанието се разширява и човек започва да осъзнава все повече както външния, така и вътрешния свят, а това означава, че съзнанието започва да контролира подсъзнанието. Второ, протича смяна на подсъзнателните програми: старите, примитивни програми се трансформират в по-сложни, диференцирани, някои умират, а понякога възникват и нови.

Какво означава изразът: съзнанието контролира дадена подсъзнателна програма? Можем да разгледаме няколко степени на самообладание. Ще се спрем на програмата за ревност, чиято същност се крие в това, че при съответна ситуация тя предизвиква у субекта чувството **ревност**.

При **първо ниво** на контрол осъзнаваме, че съществуват програми, тоест знаем, че чувствата, изпитвани в дадена ситуация произлизат от един източник в психиката.

При **второ ниво** на контрол се появява умение да се справим с резултатите от действията на програмите, тоест можем да се държим така, сякаш дадена програма не е зареботила. В дадения пример това означава, че ще успеем да се справим с изблиците на ревност.

Трето ниво на контрол представлява умение да регулираме в определени граници интензивността на дадена програма. Например, ние си казваме: "Ще ревнувам наполовина", и наистина, чувството за ревност действително намалява двойно. Сnižавайки енергията на програмата, на входа ѝ ние получаваме сигнал с информационен характер, тоест съобщение от следния тип: "Възниква ситуация, в която има смисъл да се говори за ревност". След това можем да размишляваме върху тема "ревност".

Четвърто ниво ни дава умението по своя воля да включваме или изключваме дадена програма и да регулираме резултата, независимо от външната ситуация.

Пето ниво е възможност да включим дадена програма към друга програма или, обратно, да блокираме подаването на данни от една програма към друга.

Нека разгледаме еволюционната трансформация на програмата за ревност. В началото тя е била част от много стара програма за защита на семейството от враждебна среда. И като такава е била напълно адекватна на егото на древния човек. Но с течение на времето тя се е превърнала, от една страна, в примитивна архаика по отношение на излъчваните енергийно-информационни импулси, и от друга страна, не съответствува на етиката и еволюционното равнище на съвременния човек. Днес чувството за ревност не е желание да се съхрани семейството, а разновидност на чувството за собственост, при това на жива душа. Ревнивецът всъщност е робовладелец.

Опитите да се подтиснат резултатите от работата на програмата за ревност обикновено нямат успех в

смисъл, че афектът се изтласква в подсъзнанието. Единственият начин за овладяване на тази програма е разширяване на същностното съзнание. При него ревнивецът започва да възприема съперника като част от себе си. Да си припомним оня хумористичен израз: **"нашата любовница"**. В този случай програмата за ревност не е унищожена, а е трансформирана: изгаря само онази част от нея, свързана с отрицателните афекти, но вниманието бива насочено към другия както върху себе си; това е същия тип внимание както в древните времена, но на друго, по-високо равнище.

Обособяването и усложняване на подсъзнателните програми са обичайни спътници на еволюционния растеж. Опитите за пряко подтискане на действащите програми обикновено води до регресия и опростяване - явление, добре известно в психоанализата. Но регресиращата програма отклонява човека от еволюционния път, тъй като онези програми, които се развиват, използват по-висши видове енергии, съответстващи на по-висши чакри, към които се приспособява цялата човешка психика. Ето защо ако някоя програма рязко регресира, тя ще започне да изисква по-низши енергии, което субективно се преживява като необяснимо притегляне от "гадни" ситуации. У човека се появяват "низки" желания. Типичен пример е регресията на либидото при неговото подтискане.

В нормални условия мъж, общуващ с определен кръг хора, се интересува от жените в този кръг, като в неговото сексуално възприемане тези жени участват не само със своя животински магнетизъм /енергията на свадхишана/, но и със своята емоционалност /енергията на манипура/, умението да се обличат добре и да водят интересни разговори /енергията на вишудхи/, житейските им възгледи /аджна/ и други подобни. Но ако този мъж претърпи неуспешни опити да завърже връзка, може да стане така, че неговото либидо да бъде подтиснато, да регресира и той да престане да възприема всички видове енергии, освен първия вид, и то в неговия най-груб вариант.

Колкото е по-проста една програма и с колкото по-низши енергии работи, толкова по-трудно е за съзнанието да я контролира. Ето защо един от ефективните пътища за самообладание именно е обособяването на програмите и пренасочването им към по-високи енергии. Има и други начини и в психоанализата един от тях се нарича катарзис. Тогава регресиралата програма се въвежда в същностното съзнание и тъй като не съответства на еволюционното равнище на пациента, тя изгаря и престава да има енергийна власт над него.

Въздействието на духа върху познанието се осъществява меко. Духът внимателно регулира енергийните потоци, постъпващи както от външния, така и от тънките светове. Той леко коригира съществуващите програми или пък създава нови, със скромни енергийни изисквания. Духът сякаш намеква, че предоставя възможност на егото да се променя в дадено направление.

Егото притежава способност да реагира на измененията във външния свят, който въздействува върху човека твърде силно. Затова и подсъзнателните програми, създадени за взаимодействие с външната реалност, също са мощни, поради което работят с низши енергии. Духът разговаря с нас меко, тихо, чрез енергии, по-висши от онези, с които сме привикнали. Егото шуми, спори, заплашва. Гръмките гласове на дълг, чест и съвест принадлежат на егото, а не на духа. Но при тях понякога също има тихи гласове. Авторът е длъжен да подчертае още веднъж, че в този трактат егото се разглежда като актуално, тоест текущо, но не низше "аз".

По същия начин духът въздействува и върху съзнанието. Той меко и ненаатрапчиво помага за разширяване на съзнанието, предлагайки му да погледне на света от различни страни, да помисли в друга насока, да се опита да усети нещо различно. При това човек може да не се вслуша в неговия глас и да не изпълни онова, което духът му казва. И няма да последва непосредствено наказание. Но е пропусната възможността да бъде развързан поредният кармичен възел. И впоследствие това ще стане по-трудно.

Тук трябва да се добави, че въздействията на външния свят и на духа върху егото са съгласувани, тъй като Атман /индивидуалния дух/ се явява и като Брахман /световния дух/. А това означава, че външните събития, случващи се на човек, се опитват /и това се нарича Провидение/ да го променят в същото направление, в което се опитва да го променя и духът, действащ отвътре. Ако човек се съпротивлява и упорства в своето нежелание да промени егото, то външният свят и духът го подлагат на все нови и нови изпитания /това се нарича Съдба/. Процесът продължава дотогава, докато не се получи промяната.

ДИНАМИКА НА РАЗВИТИЕ НА ПРОГРАМИТЕ

Всяка програма се заражда в определен момент /от нищото или от друга програма/, преминава през период на развитие, след което постепенно се превръща в щампа, и накрая отмира. Освен това, всяка програма, независимо в коя фаза от развитие се намира, може да изостава, да съответствува или да изпреварва еволюционното равнище на дадения човек. Външните прояви на програмите, изоставащи от човека по пътя на еволюцията, се интерпретират като отрицателни. Това са тъй наречените пороци: ревност, алчност, груб национализъм и други подобни.

Подсъзнателна програма, която изпреварва еволюционното равнище на дадения човек може да

възникне под влияние на авторитетен духовен учител, проповядващ добро, духовност, алтруизъм. Тогава може да възникнат идея за твърдо следване на идеала, недостижим в този момент, и програма, съответстваща на този идеал, която да хвърли неподготвения човек в суровоядство, алтруизъм, крайни форми на религиозен живот и прочее. У такъв човек след известно време възниква дълбока духовна криза.

Когато програмата престане да се развива, тя се превръща в шампа/твърд стереотип, шаблон/. Такава програма може да просъществува доста дълго и при това да съответствува на растящото еволюционно равнище на човека. Такава е програмата за глад, създаваща определено чувство при недостиг на храна. Обратно, програмата, реализираща изкуствено формирана потребност от удоволствия, е типична за разглезените деца. Още от възникването си тя се намира на по-ниско еволюционно равнище от еволюционното равнище на всеки човек.

Типичната схема на съществуване на подобна програма е следната. Обикновено духът предизвиква възникването ѝ и тя в началото не е особено значима за човека, тъй като работи на слаби енергийни потоци. Но в процеса на развитие тези енергийни потоци се усилват и в първата фаза на формиране тази програма придружава еволюционното развитие на човека. С усилване на енергийните потоци оформящата се програма започва да нарушава съществуващата структура на егото. Егото, с присъщата му тенденция към стабилност, започва да се бори с тази програма, ограничавайки нейното нарастване и опитвайки се да я трансформира, за да я адаптира към вече съществуващата своя структура. /На този етап целите на духа и егото често са противоположни/. Борбата завършва с постигане на компромис: програмата престава да се развива и остава в егото леко трансформиран вид като шампа. Тя вече е включена в състава на егото и заедно с него образува нова устойчива структура. И тук възникват проблеми, свързани с това, че тя започва да възпира еволюционното развитие на егото. Тя вече не дава диференцирани реакции на изхода и невярно отчита външната ситуация, тъй като съзнанието се е разширило и взаимодействието със света става на подетайлизирано равнище. А информационно-енергийния поток, чрез който работи програмата, вече е твърде нисък: в процеса на еволюция работните му честоти се повишават /от муладхара към сахасрара/.

Поради това програмата трябва или да бъде разрушена, или преобразувана. Но това не е така просто: трябва да помним за консервативните тенденции на егото. Освен това програмата върши своята работа и е трудно да бъде унищожена. По-добре би било на нейно място да бъде поставено нещо друго. Учителите по йога препоръчват да заменяме лошите навици с добри. За съжаление, не е лесно да следваме този съвет. В крайна сметка се случва следното: егото снижава интензивността на енергийните потоци на програмата /и по този начин снижава нейната значимост за самото себе си/, след което духът може с хомеопатични средства да я ликвидира.

Сега за ролята на съзнанието. Съзнанието изпълнява една-единствена функция: то внимателно се намесва в програмата за избор. Тоест - влияе върху последователността при реализирането на подсъзнателните програми. На обикновен език това означава, че човек съзнателно превключва вниманието си, решавайки следните въпроси: накъде да гледа, за какво да мисли, какво да си спомня или да преживява. Действията се извършват от подсъзнанието. А то е изключително мощно средство за трансформация на структурите на егото - както на съзнателната му част, така и на подсъзнателната.

ЙЕРАРХИЯ НА ПРОГРАМИТЕ

Съзнанието управлява толкова по-трудно една програма, колкото по-същностна се явява тя и колкото по-силен е нейният енергиен поток. Всички знаем колко трудно е да се подтисне страхът от смъртта. Същото се отнася и за подсъзнателните програми: повърхностната програма на подсъзнанието трудно управлява глъбин-на /същностна/ програма. За целта подсъзнанието създава верига: повърхностната програма активира по-глъбинна програма, тя - още по-глъбинна и така нататък. Съзнанието всъщност е в състояние да активира само твърде повърхностни програми на подсъзнанието.

Към най-повърхностните програми на подсъзнанието се отнасят онези, които са на нивото на представите /ментални или емоционални/. Думата "представа" в съвременния език постепенно се заменя от термина "модел". Същността на проблема е в това, че ако не успеем да разберем нещо или непосредствено да го почувствуваме, се опитваме да си го представим като го уподобяваме на нещо вече познато. "Кажи ни на какво е подобно Царството небесно" - запитали Христос Неговите ученици. Въпросът е поставен правилно, тъй като е невъзможно да се обясни на земен човек какво е Царство небесно. Притчата се отличава от модела по това, че тя не прикрива своята условност, тоест — зад притчата стои нещо, което не е изразено чрез преки образи; зад модела, обаче, не стои нищо ирационално. Притчата, според дзен, е палец, който показва луната, а модел на луната е нейното изображение.

По този начин разликата между представата /ментална или емоционална/ от същностното знание и възприятие е такава, каквато е разликата между изображение на луна и самата луна. Когато човек **същностно** знае, той е в особено състояние и на него не са му необходими никакви доказателства за това

знание. "Когато Аз дойда, всички Мои ученици ще Ме познаят", казва Христос. Но езотеричната западна традиция е основана не на същностното възприятие и познание, а на моделирането както на зрението, така и на чувствата. И наистина, как да отдадем предимство на единия от двата начина на познание? И двата са неадекватни по различен начин. Необходим е много изострен ментален апарат, за да се научим да сравняваме несравнимото, за да установим кое е принципно лъжливо, и главно - да отговорим на свършено безсмислени въпроси. Проблемът е там, че на екзистенциални /същностни/ въпроси отговорите могат да се дадат само в термините на същностното възприятие. "Обективно" съществуват само ментални модели, затова въпросът: съществува ли Бог в обективен аспект е безсмислен, тъй като съществуват модели на света, в които Той съществува. Но има и модели, в които Него го няма. И всички тези модели са донякъде адекватни, донякъде - не, но нито един от тях не обхваща цялата истина. **Истината задължително** е същностна, тъй като тя е субективна. За мен Бог съществува в два аспекта: като част от моята ментална картина на света и в този смисъл аз съм атеист, или у мен има някаква вяра в същностен план, тоест аз Го възприемам непосредствено, и в този смисъл вярвам, тоест — аз съм просветлен.

За щастие, съществува прецизен механизъм, позволяващ ни да задълбочим представите си, превръщайки ги в същностни явления на психическия живот. Този механизъм можем да наречем програма за **същностно задълбочаване**, която изцяло принадлежи на най-дълбоки подсъзнателни пластове, тъй като подсъзнанието внимателно предпазва съзнанието от същностни преживявания. Съществуването на тази програма може да доведе до ситуация да си представяте, че сте влюбен. Това умение, обаче, не е дадено на всекиго. По-често става така, че подобна дейност създава голяма, разчленена и напълно ментална картина на влюбеност. Същото се отнася и за познанието. Вие може да сте завършили психология, детайлно да сте изучили психоанализата на Фройд, трансактния анализ на Берн и теорията на дейността на Леонтиев, и въпреки това да имате само ментална представа за съществуващите в психологията насоки. Това означава, че дипломиран психолог може да интерпретира по формални признаци поведението и вътрешните мотиви на даден човек по Фройд или по Берн, но в него няма да има правилни вътрешни критерии за тази интерпретация. Същностното знание за съответните психологически концепции /но не за човек!/ се появява тогава, когато психологът, виждайки конкретен човек с пълна вътрешна увереност тълкува поведението му по Фройд, Берн или Леонтиев.

Създаването на нова подсъзнателна програма може да бъде представено по следния начин. Човек съзнателно построява ментална програма, тоест представя си какви точно действия /външни и вътрешни/ би желал да извърши, след което опитва да включи към тази програма програмата за същностно задълбочаване.

Съзнанието може да моделира условни рефлексии, тоест — да създава нови програми чрез "слепване" на стари, така че завършването на една програма да води до задействане на друга.

Съзнанието, също така, може да повиши значението на някои програми като постоянно ги включва в употреба. Това, впрочем, е един от простите видове медитация. За понижаване пък на значимостта на дадени програми те трябва да бъдат задействувани колкото се може по-рядко, а в случай че ги включваме подсъзнателно - на входа на съзнанието да пренебрегваме техния информационно-енергиен импулс, като превключваме вниманието си върху нещо друго.

По този начин децата биват отучвани от лоши привички.

Съзнанието е в състояние да преобразува структурата на вече съществуваща програма като промени програмите, които я включват в действие и така реакция на злоба, например, ще бъде заменена от реакция на огорчение. Но за целта е необходимо да осъзнаем дадената програма и нейната структура като реално съществуваща вътре в нас. А това осъзнаване става по косвени признаци.

Голяма е ролята на съзнанието при унищожаване на вече създадени програми, останали под еволюционното ни равнище, но все още присъстващи в подсъзнанието поради неговата консервативност. Това засяга проблема за **вътрешното зло у човека**. Създадената програма трябва да бъде "изгорена" или преобразувана в друга. В противен случай тя ще се адаптира към подсъзнанието и ще почне да отравя психиката. За да илюстрираме необичайното разпространение и важността на това явление, ще посочим два примера: програмата за получаване на удоволствия и програмата за лъжливо самоутвърждаване.

В стабилните периоди на своя живот човек свиква с определен род удоволствия, възникващи при задоволяване на желанията. В даден момент еволюционната роля на тези програми-потребности се изчерпва, те престават да създават желания и човек се лишава от удоволствието да ги включва в действие. Вярната реакция в този случай е тези програми да бъдат игнорирани. Но ако човек има силно желание да получава удоволствия, той ще се опита да възкреси умрелите, но не изгорени програми-потребности с напразната надежда, че те отново ще започнат да му доставят сладки желания!

Освен това мъртвата програма е в състояние да създаде мъртвородени желания... **Според учението**

на карма-йога, човек изобщо не е задължен да живее добре, да получава удоволствия и да бъде винаги щастлив. Човек е длъжен единствено да се труди, да преминава внимателно през всяка житейска ситуация и да се грижи за своя духовен растеж. Що се отнася до помощ от съдбата, за това по-добре е изобщо да не мислим!

Самоутвърждаването е потребност от твърде високо духовно ниво и практически играе ролята на камшик, създавайки ни напрежение по духовния път; самоутвърждаване като положителен момент, като "сладкиш за нафада" не съществува или съществува за много кратко време. Но твърде често в резултат от опитите на подсъзнанието да адаптира човешката психика към дадена ситуация, програмата за самоутвърждаване започва да го притиска твърде силно. Тогава възниква **програма за лъжливо самоутвърждаване**, чиято цел е постоянното повишаване на самооценката. Тази програма е твърде мощна и незабележима за съзнанието, и притежава свойство да разрушава контактите с други хора. Тя обикновено възниква на мястото на мъртва програма за самоутвърждаване, която е изисквала нещо необходимо за него на тогавашното му духовно равнище. Но в един чудесен ден човекът е надраснал тази програма, тя е била заменена с друга, а тялото на старата програма е било изгорено от съзнанието и уродливо се е адаптирало в подсъзнанието.

Връщайки се към ролята на съзнанието за унищожаване на остарели програми, ще забележим още нещо. Духът в нужния момент така или иначе напълно ще унищожи остарялата програма. Обаче в този случай има две "но". Първо, възможностите на духа са ограничени. Той винаги действа меко и деликатно, дава само общи насоки на развитие, а подсъзнанието е консервативно и не желае промени. Съзнанието може да локализира "тесните места", да изтласка лошите навици и да отправи в тази посока значителни душевни сили. Те са способни за кратко време да преодолеят съпротивата на подсъзнанието. И второ, процесът на еволюция е така конструиран, че всичко, което съществува в човека, трябва да бъде подчинено на неговото еволюционно развитие и, в частност, на силите на съзнанието. И ако индивидуалното висше "аз" сметне, че дадената мъртва програма трябва да бъде окончателно унищожена от силите на съзнанието, то може да предаде пълномощията на световното "аз", тоест - на Брахман. Той вече ще действа отвън, а това означава, че човек ще бъде подложен на ударите на съдбата до онзи момент, когато той сам намери сили да изгори — и то напълно съзнателно! - своята остаряла и мъртва програма.

Глава 2

ВЪЗПРИЕМАНЕ

Информационно-енергиен поток

Моделът на света и неговото възприемане, изложени в трактата, се анализират повече чрез окултни, отколкото чрез естествено-научни представи. Но моделът е твърде важен за автора, тъй като позволява да бъдат обективирани съкровени човешки процеси - чувстване и мислене. Главната трудност в самоанализа е да се погледнеш отстрани, а при идеала - да се видиш през очите на висшето "аз". Затова е необходим съответен език. Окултните представи, свързани с психическата енергия, са доста по-обективирани и детайлизирани от съвременните научни представи.

Нашето възприемане притежава едно забележително качество: ние в много отношения възприемаме еднакво онзи тип информация, постъпваща през органите на чувствата и другия тип информация, която възниква вътре в нас сякаш от само себе си. Човек може еднакво силно да се радва и да се наскърбява както от реални събития, така и от ненадейно възникнали мисли или чувства. Това е така, защото човек по-скоро е възприемащо и провеждащо, отколкото произвеждащо същество. Съществува религиозен термин, който нарича човек проводник на волята Божия. Възприятието винаги възниква непосредствено, тъй да се каже - телепатично, и човек възприема енергийния поток от Вселената, включвайки нейното минало, настояще и бъдеще. Но тази информация е толкова огромна, че реално до подсъзнанието и до съзнанието достига само част от нея. Нашето внимание, възползвайки се от чувствените органи и от други средства /например, вътрешното съсредоточаване/, избира от световния енергийно-информационен поток известен фрагмент и предава този фрагмент в човешкия център за непосредствено, телепатично възприемане. След това постъпилата информация стига до подсъзнанието. По този начин сетивата играят ролята на следяща система, насочваща и фокусираща нашето телепатично възприемане на информационно-енергийния поток.

Аналогично биват възприемани и информационно-енергийните потоци, идващи от тънките светове. Според традиционните окултни представи, водещи своето начало от древните индуси, човек има способност да регистрира намиращите се в тънките светове мисъл-форми /ментални същности/ и астросоми /астрални същности/. Когато вниманието регистрира мисъл-форма, на човек му се струва, че в главата му е възникнала мисъл. Когато вниманието регистрира астросом, човек изпитва емоция. Но в действителност мисъл-формите и астросомите са по своята същност крайности, съответстващи на чисто информационни и чисто енергийни аспекти. По-вярно е да се приеме, че всяка същност в тънките светове

притежава информационен и енергиен аспект, поради което е правилно да говорим за информационно-енергийни /астроментални/ същности и за мислечувства, възникващи, когато вниманието ги регистрира.

В този смисъл моите мисли и чувства ми принадлежат толкова, колкото са мои картините, които виждам от прозореца на препускащия влак. Умен е онзи, който притежава чувствителна следяща система, позволяваща му да регистрира мисъл-форми, които останалите възприемат като дълбоки мисли. Емоционален човек е онзи, който лесно се настройва за възприемане на енергийни астросоми.

Типове възприемане

Връзката с тънките светове се осъществява от подсъзнанието. И ако ние желаем да научим, да почувстваме и да видим нещо ново, трябва да включим съзнанието и да предадем управлението на някоя подсъзнателна програма, която може да управлява вниманието в тънките светове.

Хората се делят на две категории: първите са повече склонни да се придвижват по менталния план на тънките светове, тоест предпочитат да мислят, и вторият - по-склонни да чувстват. За обикновения човек е трудно да фиксира мислечувстването. Защото това изисква голяма концентрация на внимание и разход на сили. Много по-лесно е да се съсредоточиш или върху дадена мисъл, или върху определено чувство. Конкретният човек обикновено прави или едното, или другото: той живее или повече с мислите, или повече с чувствата. Но, както е известно, при обикновения човек мисълта убива чувствата, а чувствата затъмняват мисълта. Мислещият човек се отличава от чувстващия много повече, отколкото етиопецът от чукчата. За всеки от тях са скрити определени части от тънките светове, а други са достъпни. За особеностите, достоинства и недостатъците на мислещия човек съществува богата литература, която много добре описва този човешки тип. За чувстващия човек, обаче, има много по-малко изследвания поради простата причина, че чувстващия не е способен достатъчно пълно да се самоанализира.

Според разпространеното мнение /създадено, разбира се, от мислещи хора!/ **истинският живот, истинското същностно възприемане** е задължително да бъде дълбоко емоционално. В противен случай бихме имали хладен, умъртвяващ ум, човек-машина. И както обикновено става, ние обрисоваме по-привлекателно онова, което ни липсва.

Наистина емоциите са много по-древни от мислите, и много по-силно завладяват човека, но и мислите, и чувствата са повърхностни. **Същностните реакции** задължително предизвикват и мисли, и чувства, но съвсем не се свеждат до тях. Мислите и чувствата са малки островчета сред океана на духовния ни живот, на чието дъно, дълбоко в подсъзнанието, става бавен, но непрекъснат процес - нашият духовен растеж. И хората, живеещи с чувства, усещат това, макар че обикновено не го осъзнават. Но те изпитват известна духовна неудовлетвореност и усещане за непълноценност.

И мислите, и чувствата притежават напълно определени функции в еволюционното развитие. За това ще стане дума по-нататък.

По своята същност умението да се мисли е интуитивно. Вниманието се придвижва по менталния план от специални подсъзнателни програми. Съзнателно можем единствено да дисциплинираме своя ум, тоест - да ограничим неговото блуждаене. За целта съществуват формални методи. Творчеството започва там, където мисълта на човека идва неочаквано и не е логично следствие от неговите знания. **Умението да чувстваме** е изучено още по-малко от способността за мислене, въпреки че никак не е по-маловажно. Онова, което се нарича култура на чувстването, всъщност представлява умение да насочваме движението на вниманието по астралния план на тънкия свят без да снижаваме равнището на енергийния поток. Естествено, човек, който не е способен да възприеме енергиен поток по-висок от излъчвания от чакрата свадхищана /сексуалния център/, опощява всичко в своето възприятие. Той пренебрегва енергийните потоци, идващи от анахата, вишудхи и останалите по-висши чакри.

Картина на света

В съответствие с вида възприятие у дадения човек се формират няколко картини на света: ментална, емоционална и същностна.

Менталната картина на света представлява образ на реалността, който остава в съзнанието ни, когато се изключи енергийният аспект на възприятието. Това е нашата съзнателна, "хладна" представа за устройството на света. И същевременно това е главно средство, чрез което подсъзнанието управлява съзнанието, тъй като същностната и емоционалната картини при даден човек рязко се различават от менталната.

Емоционалната картина на света е съвкупност от емоционално значими явления от реалността. Тази картина е доста по-стеснена от менталната, но пък е по-близка до същностната. В менталната картина може да има няколко стотици човешки образа, докато в емоционалната те са не повече от десетина. Значимостта на един и същи обект в менталната и емоционалната картини често е много различна: разбирайки важно-стта на нещо, ние можем да останем равнодушни към него. И обратното.

Съвкупността от същностно значими обекти дава същностна картина на света. Но трябва да се има

предвид, че силните емоции съвсем не влизат задължително в същностно значими събития. Така че същностно значимото задължително е и емоционално, и ментално значимо, макар че обратното не винаги е вярно. **Силните емоции почти винаги са повърхностни.** Същото се отнася и за мислите: **открито демонстрираните от човека мисли обикновено са повърхностни.**

Трите картини на света играят важна роля за възприемането на информационно-енергийните потоци. Подсъзнанието, ориентирайки се в тях, създава силни филтри, пропускащи само онази информация, която е съгласувана със съответстващите картини. Промяната на дадена картина на света е процес труден и болезнен. Подсъзнанието се захваща с това само при силен натиск. Работата на тези филтри може да се види в ситуации, когато човек искрено не вижда, не разбира и не чувства елементарни неща.

Както е известно, животът не може да бъде вкаран в рамки. В същото време картината на света е дом за човешката психика, а стените на този дом трябва да бъдат добре укрепени. За целта подсъзнанието разполага с мощни програми за защита от информация, която противоречи на дадената картина на света. С други думи - от информация, за която човек не е подготвен. Тези защитни програми предпазват човек от нежелателна информация както от външния свят, така и от вътрешния.

Подсъзнанието разполага с няколко ефективни начина да блокира подобна информация. Първият е лишаване на информацията от нейната енергийна съставка. Тогава на човек му става скучно, макар че темата е ментално важна.

Другият е изкривяване сложността на постъпващата информация с цел вниманието да бъде превключено върху нов обект. Често чуваме: "О, това е твърде сложно за мен!" Или: "Не, не, това е банално, няма защо да слушам повече!"

Третият начин е да се затвори пътят на нежеланата информация чрез силна емоционална реакция, изкривяваща или блокираща тази информация. Жена ти ще започне да плаче, ако ѝ кажеш нещо, което е едновременно и вярно, и неприятно.

Срещу нежеланата емоционална информация съществува мощно средство — спокойният ментален анализ, който рязко намалява нейната енергийна съставка.

Що се отнася до програмата за защита на същностните картини на света, тя е доста по-ефективна и сложна от програмите, охраняващи менталната и емоционалната картини на света. Тя притежава твърде тънки средства за въздействие. На първо място тя, **подобно на мъдрец, не изпада в ситуации, заплашващи неговата същностна картина.** И при най-малката опасност тази програма поставя на човека плътна маска, кара го да играе определена роля. Това, че човек играе тази роля, не го заплашва нищо. С други думи, маската блокира достъпа до същността. Наистина, и възприятието, и поведението на дадения човек в този момент не са същностни, а повърхностни, формални, **човек не живее**, а играе роля, изпълнява функция. Една от най-гъвкавите маски е менталната маска на "разумен" човек, разсъждаващ от гледна точка на разума, материята и здравия смисъл. "Разумният човек" има два девиза: " Хайде да не бъдем..." и " Хайде да си представим..." Подобен човек може да моделира умствено целия си живот: и омразата, и любовта, и науката, и изкуството, дори и смъртта. Но той не живее живота си, а моделира, опитвайки се да защитава егото от въздействията както на своя дух, така и на външния свят.

Когато човек попадне в ситуация, заплашваща неговата същностна картина на света, подсъзнанието моментално включва мощните аварийни програми за защита. Те са много по-примитивни и по-надеждни от обикновените подсъзнателни програми, и са много по-стари. Тогава става следното: човекът пред очите ни деградира, оглупява, престава да се владее, изпада в ярост, гняв, отчаяние, истерия.

В подобни състояния подсъзнанието, получавайки пълна власт над съзнанието и изключвайки висшите програми за регулиране, може да извърши каквото си иска с постъпващата нежелателна информация. То може да се прави, че не я забелязва, да я изкривява до неузнаваемост, да я изтрива от паметта си и прочее.

Но тези аварийни програми рядко биват пускани в действие. Обикновено подсъзнанието включва леко редактираща и цензурираща програма, която адаптира постъпващата информация към картината на света. За да не променя своята картина на света, човек трябва само да си закрива от време на време очите и да се позалъгва. Тайната е в това, че съществуват много твърди и отработени програми на възприемане, които са достъпни за всекиго, безопасни са за същностната картина на света и са много разпространени. Това са шампите на възприятието.

Шампите на възприятието

Като подсъзнателна програма, шампата притежава способност да улавя информацията на входа и на изхода. Когато съществува шампа на възприятието, човек възприема информацията априорно /подсъзнателно/, предполагайки, че тя се отнася до някой от по-рано определените типове информация.

По улицата върви интересна млада жена, към нея се приближава непознат мъж и пита колко е часът. Ако жената е омъжена, в нея се включва програма-шампа, която на входа подава външния вид, маниерите

и интонацията на непознатия, на изхода- резултат, имаш два варианта за реакция: "искам да спра и да отговоря" или "не искам да спра и няма да отговоря". Ако дамата не е омъжена, тогава към двете възможни реакции се добавя още една възможна реакция, също с два варианта: "запознанството е перспективно" или "запознанството е безперспективно". По този начин при омъжената жена има два варианта на отговор и съответно две програми за по-нататъшно действие, а при неомъжената - четири.

Качество и недостатък на щампата е това, че тя рязко ограничава информационно-енергийния поток, което обеднява възприятието, но пък облекчава обработката на получената информация. Много по-сериозен недостатък на щампата е, че тя винаги вкарва в рамките на своя фиксиран формат всяка постъпваща информация. При това често информацията бива изкривявана. Точно заради това хората не обичат сплетните за тях самите и ценят вниманието. Клюките опростяват информацията, свеждат неизразимото към стандартни схеми. Разбиращият човек се стреми да избягва щампите във възприятията и съжденията.

Щампите от всички видове са нужни за човека. Реална алтернатива на щампата е не премахването ѝ, а въвеждане на допълнителни позиции за реакция, в които подсъзнанието помещава числа от нула до сто, отразяващи степента на съответствие на дадена щампа към дадена ситуация. Тогава отговор на програмата в горния пример би изглеждал така: "ще спра и ще отговоря, но 80 процента с нестандартни намерения".

Но и това е малко. Всяка ситуация, в която човек попада, и всяка информация, който той получава, притежават уникален духовен смисъл, и нито информацията, нито ситуацията повече ще се повторят. Този смисъл може да се крие в това, че на човек му се дава възможност да проумее, да осъзнае, да види и да измени нещо съществено. Подобни моменти не могат да бъдат вкарани в никакви рамки и биха загинали в твърди формати. Затова в правилната програма за възприятие във формата за отговор трябва да бъде предвидена още една позиция - за коментар на допълнителна информация от произволен вид. Типичен пример е класификацията.

За детето всички хора се делят на два вида - добри и лоши. Когато детето порасне и отиде на следващо ниво на разбиране, то открива, че класификацията е ситуативна: човек бива понякога добър, понякога лош. На още по-следващо равнище на разбиране човек открива, че някои постъпки не могат да бъдат класифицирани по вида "добър - лош", необходима е някаква друга класификация или допълнение към съществуващата. И наистина, към хора като великите пълководци подобни класификации не вършат работа. Никой не би сметнал даден велик пълководец за лош, само защото е издал заповед да се убива, макар че обществото би унищожило обикновения човек за подобно действие. И коментарът на подсъзнанието към опита за класификация би бил следният: "носител на социални функции" или нещо подобно, но във всеки случай би помогнало на човека да се измъкне от омагьосаните рамки на щампата.

Още една важна щампа е програма за възприемане с празен формат за отговор, или програма за игнориране на непонятното. Причината за нейното съществуване е, че да бъде разбрано непонятното е трудно и опасно. Тези обстоятелства са едновременно и признаци за същностно възприятие. Ако възприятието е лесно и безопасно за психичната картина на света, то е безполезно. **Със** същия успех можете да си подремнете.

Във всяка добра детска книжка съществуват две задължителни обстоятелства: опасност и тайна. Отнесени към възприятието, те трябва да се приемат метафорично: опасността е заплахата за създадената картина на света, а тайната - устройството на мирозданието.

Внимание и самосъзнание

Вниманието се характеризира не толкова чрез онова, върху което е съсредоточено, колкото от мястото откъдето идва. Например, човек може да наблюдава обект от гледните точки на духа или на егото, лично или надличностно, и прочее. В съзнанието подобни установки рядко биват фиксирани.

Доколкото се променя възприемането на информационно-енергийния поток при превключване на центъра на внимание, можем да оценим дадена "лоша" постъпка.

- Как може да не му помогнеш? - питаме своя приятел, който е отказал помощ на свой близък. - Нима не разбираш, че той се нуждаеше от твоята помощ!

- Някак си не разбрах какво иска - смутено отвръща приятелят и му става срамно, че душата му е загубяла. А всъщност, душата му съвсем не е загубяла, а просто енергийната информация, постъпваща отвън /молба за помощ/ е била така филтрирана и трансформирана от его-центричната установка на вниманието, че се е оказала недостатъчна за предизвикване на съответна реакция; тоест програмата за избор я е възприела като шумов фон.

Теоретично можем да разгледаме три вида възприятия: егоцентрично, през очите на друг човек и ситуативно възприятие. Всяко от тях притежава няколко равнища.

Главната характеристика на егоцентричния тип възприятие се крие в пълното самоотъжде-ствяване

със своите усещания. При такъв тип възприятие в човека възниква илюзията, че всички останали виждат, мислят и чувстват точно така, както и той самият. Когато преобладава този тип възприятие, у човека се създава устойчива подсъзнателна, частична или напълно осъзнавана представа, че всички останали хора са устроени като него. Равнището на възприятие, тоест целият асортимент от разновидности на информационно-енергийните потоци, който възприема човекът, може да се променя в много широк диапазон. Например, човек може тънко да чувства изкуството, музиката, другите хора и въпреки това никога да не напусне типа егоцентрично възприятие. За такива хора се отнася изразът: "Те обичат не изкуството, а себе си в изкуството".

Когато човек възприема **себе си през погледа на друг**, той прави съществена стъпка за разширяване на съзнанието и се научава да възприема много по-пълно информационно-енергийните потоци. **Онова**, което не сме в състояние да възприемем непосредствено, можем да го възприемем като възприето от други хора. Често този начин за разширяване на възприятието /и на съзнанието/ е единствено възможният, макар че не е никак лесен.

Но най-адекватен е ситуативният начин на възприемане, отчитащ ситуацията като цяло; така наблюдаваме спектакъл. Всяка ситуация притежава свой духовен смисъл както за всеки от участниците, така и сама по себе си като част от еволюционния процес. И именно по този начин се получава най-малко изкривяване на информационно-енергийния поток.

Твърде важно е възприятието само по себе си. Можем да разгледаме следните равнища на самосъзнание, тоест човек възприема своята личност така:

1. Човек отделя себе си от обкръжаващия го свят и употребява местоимението "аз".
2. Човек отделя своята личност от физическото си тяло.
3. Човек осъзнава, че неговата личност представлява не нещо единно, а сложен обект, състоящ се от различни части, надарени с индивидуалност и самостоятелна активност. Това е приблизително равнището, на което остава подсъзнанието като реално действаща сила.
4. Човек осъзнава, че частите на неговата личност са различни по своето равнище и по своите функции. В този момент човек започва да става съзнателен в тесния смисъл на думата; сега той може да се пита от коя част от неговото "аз" произтича даденият импулс, желание, мисъл и прочие.

На следващото равнище на самосъзнание духът се проявява още по-отчетливо, и човек си сътрудничи напълно съзнателно с него.

Глава 3

ПОТРЕБНОСТИ

Потребности и еволюция

У всеки човек като духовно същество има основни житейски цели: да познае самия себе си, да познае света и да намери своето място в света. /"Да намери" означава не само да открие своето място, но и да го заеме/. При това светът се възприема не статично, а като динамичен обект, намиращ се в еволюционно развитие.

Всеки обект има своя роля в еволюционния процес, за всеки човек е предвидена определена роля, включваща постоянната импровизация /лично творчество/ в процеса на еволюция, тоест - в сътворяването на света. Усещането за адекватно участие в еволюционния процес субективно се преживява като щастие; човек в такива случаи не се нуждае повече от нищо. Това усещане принципно се отличава от усещането при удовлетворение на тези или онези дори и висши потребности.

За човек познаването на самия себе си, тоест осъзнаването на своя дух, и познанието на света в крайна сметка е едно и също. Това са просто две различни форми за изразяване на едно и също явление. Познанието в случая не се схваща в научния смисъл на думата. Има се предвид непосредствено-чувственото познание, когато възприемаме света като част от себе си. Познавайки себе си и света, човек осъзнава и заема своето място в еволюционния процес.

Но човек не може напълно да осъзнае целите на духа. И за да бъде човешкото развитие насочено в необходимата посока, като същевременно съществува и свободна воля /тоест-творчество, което е главният закон на еволюцията/, е бил създаден остроумният апарат на потребностите. Какво представляват потребностите? Те са камшик, с който подсъзнанието шибва човека, ако действията му го насочват встрани от целите на еволюцията, при това наказанието се оказва по-тежко от грешката. Най-тежкият вариант на този камшик са безусловните рефлексии и, в частност, инстинктът за живот. Наистина, за да познае себе си, човек на първо място е длъжен да поддържа физическото си съществуване. Оттук произтичат и страхът от смъртта, и потребността от храна. По-сложното поведение в процеса на духовен растеж се регулира от по-високи потребности: потребност от общуване, от любов, от познание, от самоусъвършенствуване, от познаване на смисъла на живота въобще и собственото си съществуване в частност.

Всички тези потребности носят отчетливия белег на камшика. Това означава, че тяхното

неудовлетворение носи крайно неприятни усещания, а удовлетворението им предизвиква облекчение, прилично на облекчението от току-що отминал зъбобол. Особено ясно това се проявява в потребността да проумеем смисъла на живота. Обичайната разумна препоръка в този случай е: трябва да промениш своя живот, за престане да бъде актуален този проблем!

Случва се, естествено, и след удовлетворяване на потребности да възникне усещане на щастие. Но причината е не в самото задоволяване на желанието, а в това, че човек за миг се оказва на своето място в еволюционния процес: той нещо важно е проумял, направил или усетил. Направляван е бил от съчетанието от потребности, създадено от неговия дух /и, естествено, от личният избор/. Щастие не е емоционално, а духовно състояние, при което висшето "аз" сигнализира, че всичко върви правилно. Емоционалните преживявания в този момент са вторични; те дори може и да отсъствуват.

Потребностите като програми на подсъзнанието

Потребността сама по себе си представлява програма на подсъзнанието, която в определена ситуация създава съответно желание. Трябва да отбележим, че желанията могат да възникват и по друг начин. Например желанието да се яде може да възникне и при задоволена потребност от храна. Така, при понижено равнище на захар в кръвта, се появява потребност да похапнем. Когато момичето достигне до определена възраст, в него се появява желание да се омъжи и да създаде семейство. Субективно желанието се преживява като неприятно състояние /камшик, или, напрежение по Фройд/. Излизайки от това неприятно състояние по пътя на изпълняване на желанията, човек получава облекчение, че напрежението е изчезнало, а допълнително се появява едно специфично удоволствие, съответствено на типа на изпълненото желание.

Задоволяването на потребностите само по себе си няма отношение към целите на духа, тоест към еволюционния ръст на човека. Духът формира потребности, само за да насочи човешкото развитие в правилна посока. Може да се каже, че потребностите са сигнален фар на брега на лъкатушещата река на духовната еволюция. Човек плува по течението на тази река в дълбок мрак. И докато фарът е отпред, той се ориентира по него; но горко на *онзи*, който не е *видял смяната* на фара, обърнал е посоката и продължава да плува в грешна посока.

Потребностите се създават от духа и се трансформират от подсъзнанието във вид, съответстващ на духовното равнище на дадения човек. Те биват частично осъзнавани и след това -реализирани. Изкривявания възникват на всички етапи, но най-вече на последния: потребностите са недостъпни за човешкото съзнание, тъй като то само регистрира възникващите желания, анализира еднотипните ситуации, в които възникват, и прави **косвения извод, за съществуване**

на някакви подсъзнателни програми, създаващи тези желания. Тези програми се наричат потребности. Но ако човек не носи отговорност за трансформацията на потребностите от подсъзнанието, то правилната рационализация на осъзнатите желания и потребности вече лежи в сферата на неговото съзнателно творчество и той носи пълната отговорност и съответно плаща за грешките си по обичайният начин - чрез утежняване на кармата си.

Потребността, реализирана като съответна подсъзнателна програма, представлява устойчиво образуване: в определени ситуации у човека задължително възникват съответни желания. Промяната на потребностите обикновено е дълъг и болезнен процес, който се движи в две насоки: първо, мени се характерът на желанието, и второ, променя се изборът на ситуации, предизвикващи това желание.

Потребностите се променят под въздействието на три сили: дух, съзнание и подсъзнание. Как става това?

Духът е замислил потребността като камшик регулиращ човешкото поведение по такъв начин, че ако той се отклони от еволюционния път, ще получи удар. Неговата сила зависи от степента на отклонение. Подсъзнанието приспособява потребностите към съответното равнище на дадения човек като създава подсъзнателна програма, търсеща и намираща форма на наказание в зависимост от ситуацията. Възнаграждението се предлага под формата на специфично удоволствие при изпълнено желание. Но ролята на подсъзнанието съвсем не се ограничава само с това. То следи човек да не получава твърде много наказания. И ако животът на конкретния човек протече така, че потребностите систематично остават незадоволявани, което по принцип означава, че човек живее неправилно, тогава подсъзнанието предприема мерки за трансформация на програмите, реализиращи тези потребности. За тази цел подсъзнанието разполага с няколко начина.

1. Промяна във формата на наказанието чрез подтискане на потребностите. Подсъзнанието не е в състояние да унищожи наказанието, но то може да спечели на равнището на физическото тяло, принуждавайки го да страда вместо самооценка. Към неизбежното наказание може да бъде добавено и специфично удоволствие /най-вече унижение на гордостта, мазохизъм/.

2. Създаване на допълнителни програми, променящи поведението по такъв начин, че човек рядко да попада в ситуации, свързани с възникване на потребности /формиране на комплекси, неадекватни

реакции и прочие/.

3. Промяна във възприемането на ситуации, предизвикващи наказание, и самото наказание /човек не вижда, не обръща внимание на наказанието и прочие/.

4. Регресия на потребностите, тоест опростяване на съответните програми на подсъзнанието. Регресиралата потребност по-лесно може да се удовлетвори: някакво общуване, някаква дейност, само и само да не се скучае. Но регресиралата потребност съответствува на по-ниско еволюционно равнище. Тя прилича на фар, останал зад гърба на плувца.

5. Сублимация - това е преустройство на програмата по такъв начин, че или да бъде разширена областта ѝ на действие, или да бъде изменен спектърът на тези потребности. Това е един от основните механизми, използван от подсъзнанието и той е твърде добре разработен; Фройд счита, че изобщо всички потребности са сублимация на сексуалната потребност и на инстинкта за смърт.

Трябва да се посочи, че използвайки подобни методи, подсъзнанието би могло по принцип да извърти всяка потребност по всякакъв начин. Но все пак границите на промяна на програмите, реализиращи потребностите, в крайна сметка се определят от духа, наблюдаващ еволюционното развитие на човека. Именно затова всеки опит на подсъзнанието **напълно** да подтисне или да сублимира все още неизживяната по еволюционен път потребност винаги търпи поражение.

Главна роля в живота на потребностите играе духът. Подсъзнанието само приспособява съответната програма към реалната /вътрешна или външна/ ситуация. Духът създава потребност и я изключва в онзи момент, когато тя е изиграла своята роля и не е необходима повече /съответният фар е останал далеч назад/. Последното обстоятелство субективно се преживява от човека като загубване на интерес към онова, което по-рано живо го е вълнувало и е предизвиквало различни желания. Това означава, че потребността е загубила своята власт над човека и сега може лесно да бъде унищожена.

Когато дадена потребност умре, човек отначало скърби, а после се появява усещане за вътрешно освобождение.

Типове потребности

Потребностите, в съответствие с тяхната роля на различните етапи на еволюционно развитие, можем условно да разделим на висши, средни и низши. Низшите потребности - храната, инстинктът за размножаване и родителският инстинкт, както и инстинктът за самосъхранение, се реализират чрез енергийните потоци от двете низши чакри муладхара и свадхишана. Те съдържат в себе си както елемента на **камшика** /напрежение при изпълнение на желанието/ и **елемента на захарчето** /удоволствие при реализиране на съответно желание/. С повишаване на равнището на потребностите елементите на камшика и захарчето остават, но търпят съществени изменения. Потребностите от средното ниво - от общуване, от власт, от емоционални преживявания /енергията им идва от чакрата манипура/ не са така заповеднически, тоест камшикът не е толкова жесток, но и съответните удоволствия не са така силни и са доста по-изтънчени. В още по-голяма степен това се отнася до потребностите на сърдечния план /свързан с чакрата анахата/ и до по-висшите равнища: потребност от любов, потребност от познание, необходимост от усъвършенстване и самореализация, потребност да се осъзнае единството на света и своето място в него, и, накрая - да се влезе в пряк контакт с духа /индивидуалния или световния, което се нарича религиозна потребност/. Тук камшикът, тоест незадоволената потребност, често се проявява във формата на непонятни за самия човек лоши настроения от типа на "всичко ми е писнало", безпричинни депресии и прочие. Човек, който се намира на съответно стъпало на еволюционната стълба, не е в състояние да усвои енергийни потоци, идващи от по-висши планове и те му действуват като психическа отрова. Той се защитава като ги "опошлява", тоест — снижава ги до своето равнище.

Удоволствието от задоволяване на висши потребности е толкова изтънчено, че на неизкушения човек може да му стори, че не съществува, че висшите потребности са камшик в чист вил и тяхното задоволяване води само до отмяна на наказанието. Но не е така. Енергийният поток, възникващ при удовлетворяване на висши потребности е толкова висш, че човек, който не притежава необходимата култура на чувстване просто не го забелязва и във всеки случай не успява да изрази своите усещания. Дори сърдечният поток /от чакрата анахата/ трудно се поддава на описание със средствата на всекидневната реч, а потокът на естетическите емоции /от чакрата вишудха/ бива осъзнаван не от всички. Макар че всички, по принцип, го усещат. А потоците от чакрите аджна /висшата мъдрост, единството на света/ и сахасрара /религиозните чувства/ за повечето европейци са чиста мистика и не се възприемат сериозно. И затова за западния човек му, липсват адекватни думи за описание на състоянието на човек, неочаквано разширил своя възглед за света, постигнал неговото единство, въпреки че това е един от най-важните моменти на духовното развитие.

Самоутвърждаване

Тази потребност съществува у всеки човек на всяко равнище от неговото еволюционно развитие и

претърпява силни промени в този процес. Истинският смисъл на самоутвърждаването се крие в това, че то се явява признак на еволюционно развитие на дадения човек. Но в случаите, когато липсва еволюционен растеж и съответно потребността от самоутвърждаване не се задоволява, подсъзнанието трансформира тази потребност в различни по-низши форми. В такива случаи подсъзнанието, съобразно характера и равнището на развитие на човека, формира чрез лъжливи начини самоутвърждаване в диапазона от утвърждаване на своята болест /или съдба/ като най-тежката в света, та чак до истеричен алтруизъм. И в целия този диапазон това лъжливо самоутвърждаване става за сметка на другите, така че самият термин "самоутвърждаване" е добил отрицателен смисъл.

Но тук се налага една уговорка. Епитетът "лъжлив", употребен по-горе, не е съвсем сполучлив. Подсъзнанието просто върши онова, което може, трансформирайки потребността в самоутвърждаване така, че тя да отговаря на равнището на наличността. И меланхоличната грозно-вата млада жена има егоистичното желание да надмине своите приятелки в нещо, тъй като всичко е по-добро от пълната меланхолия и безделие. В действителност лъжливото самоутвърждаване се проявява не когато човек се утвърждава за сметка на другите /в една или друга степен това е неизбежно/, а в ситуации, когато човек чувства, че е способен на повече, но се стреми да получи максимума от онова, което му е достъпно. И то без да прилага допълнителни усилия за усъвършенстване на своите представи и ценности.

Типичен пример е кокетството. Млада жена в даден момент открива, че нейната власт над света силно се е увеличила и представителите на мъжкия пол се оказват под нейно влияние. Тя търси тяхното общество, те я обграждат с внимание и тя все повече усеща **властта си над тях**. Това усещане е твърде приятно и доставя чувство за силно самоутвърждаване. Наистина, обичайната рационализация, приписваща тази внезапно възникнала власт на личните достойнства на младата жена /красива външност, светъл характер и прочие/, е далеч от истината. Но това напълно устройва жената. /В крайна сметка, протича важен момент от духовния живот на нашата героиня: тя е установила връзка със **световното женско начало ин.**/ Сега младата жена се вълнува главно от два въпроса: колко далеч се простира нейната власт и какво трябва да направи, за да я увеличи?

На първия въпрос отговор ще даде животът, и този отговор няма да е приятен, тъй като всяка граница би я огорчила. Отговорът на втория въпрос е сложен и нееднозначен. Само изкуството на кокетството може да му отговори. Но то няма да даде отговор на въпроса **как да се разпорежда младата жена със своята власт над мъжете**, макар че именно този отговор определя истинското равнище на самоутвърждаване на тази жена, сдобила се вече с власт. За кокетката такъв проблем не съществува. Тя се интересува само едно - как да получи власт и как да я удържи колкото е възможно по-дълго. Но жена, получила власт над мъжете, може не само да извлича различни блага: тя може и да ги промени духовно. Именно в това се състои истинското самоутвърждаване.

Висшето равнище на самоутвърждаване е установяване на контакт със своя дух, който единствен има достатъчно основание за утвърждаване на себе си, доколкото се явява, съгласно Веданта, Световен Дух.

Стремежът към самоутвърждаване е най-ярката демонстрация на желанието на духа да изяви себе си пред човека. "Аз сам!" - казва двегодишното хлапе, но **какво стои** зад тези думи? "Аз съм всемогъщ!" - казва духът. "Аз искам да съм добър!" - казва тригодишното дете и то говори така, не само за да се хареса на своите родители. "Да бъде добър" в неговата уста означава да бъде в хармония с неосъзнатия вътрешен идеал, формиран от духа. "Аз искам добре да се уча" — казва десетгодишното дете; "искам да станa честен човек" — мисли шестнадесетгодишният юноша; "ще работя добросъвестно" — разсъждава двадесетгодишният млад мъж. Всичко това е рационализация /създадена не без участие на обществото/ от този интуитивен идеал, който всъщност е духът.

Лъжливи потребности

Съществуват потребности, формирани не от духа, а от съзнанието и от средата. Тях можем смело да наречем лъжливи. Ще разгледаме две от тях: потребността от удоволствия и потребността от щастие.

Удоволствието има една-единствена функция: то служи като индикатор за качеството на задоволените потребности. И заедно с отмирането на дадена потребност свършва и специфичното за нея удоволствие, без да принася вреда за човека. Навикът към удоволствия от всякакъв тип е лъжлива, изкуствено създадена програма, която силно изкривява ритъма на енергийния живот на човека.

Що се отнася до щастиято, човек съвсем не е създаден за него. Щастиято е духовна категория, а не емоционална, и доколкото емоционалният живот е вторичен по отношение на духовния, то щастиято не може да бъде емоционално състояние или негово следствие. Щастиято представлява сладкиш, който духът дава в онзи случай, когато човек върви по истинския път. То не е нито ментално, нито емоционално, а духовно състояние, при което човек същностно, дълбоко вътре в себе си, усеща подкрепата на своя дух. И **човек може да се сдобие с щастие** само за кратък времеви отрязък, тъй като неуморимият дух създава нови

потребности, нови напрежения и нови изпитания във външния свят.

Стремеж към власт

Според еволюционното равнище и средата, потребността от власт приема различни форми: домашна тирания, политическа власт, владение над умовете, власт над природата, саообладание /в широкия смисъл на думата/. Трябва да различаваме стремежа към получаване на власт от стремежа към реализация на властта. Главната потребност от власт е желание на духа да изяви своя волеви аспект, тоест **онова**, което в религиозните текстове се нарича *всемогъщество*. Този термин не означава, че Бог може всичко, а че всяка сила Му принадлежи. На човек наистина му е необходимо да **усети тази сила**. Проблемът за нейното правилно приложение е една от главните духовни задачи на човека.

Потребност от общуване

Тази потребност има твърде сложни корени. Освен стремежа към самоизразяване и познание, потребността от общуване в голяма степен е обусловена от **груповата човешка карма**. За преживяване на груповата карма се изискват съгласувани действия на група хора. Тази потребност е дадена за успешното обединение на човечеството. Проблемът за самотата е кармичен възел, възникнал от нежеланието на човек да се вслуша в груповите /семеини, национални и прочие/ проблеми. Задоволяването на потребността от общуване настъпва само тогава, когато резултатите от общуването са работа за благо на еволюцията, а не за взаимно удоволствие между общуващите! Общуването с цел получаване на удоволствие може да донесе търсеното удоволствие, но недостигът на общуване, тоест камшикът на съответната потребност, ще остане да плющи над този тип хора.

Инстинктът за смърт

Това е много мощна и древна програма, чиято цел е да облекчи умирането и разпадането на физическото тяло в края на живота. Съвременната химиотерапия и реанимацията могат да се противопоставят на тази програма, успешно разтягайки предсмъртните мъки. Отблясъци от инстинкта за смърт можем да забележим и в обикновения живот: това са депресиите, лошите настроения, пониженият тонус - все състояния с ниска енергетика. Същността на инстинкта за смърт се състои именно в това, че съответната програма блокира някои чакри и на първо място - муладхара, като прекъсва енергийния поток, идващ от нея. Опитвайки се да намери изход, подсъзнанието отваря висшите чакри и на човек му идват в главата неочаквани мисли от философски порядък - за Бог, за съдбата, за смисъла на живота. Понякога в подобни ситуации настъпва обновление, появяват се дори откровения или локални просветления, но често нищо подобно не се случва. Тук трябва да се вземе предвид, че "тихото" самоубийство, тоест съзнателното повикване на инстинкта за смърт, което постепенно унищожава физическото тяло, от кармична гледна точка с нищо не е по-добро от обикновеното самоубийство. Тъй като и в двата случая човек не приключва своите кармични задачи и завързва нови кармични възли. Според учители-йоги самоубийството представлява убийство.

Потребностите и съзнанието

Отношението на човека към удоволствията е дълбоко пристрастно и би било твърде удивително, ако той би могъл обективно и правилно да се отнася към тях. Именно затова то не се случва в действителност. Същото се отнася и за потребностите. Правилното поведение по отношение на потребностите е следното: към тях трябва да се отнасяме като към камшик, задоволявайки ги в необходимата степен, без да се вторачваме и фиксираме върху тях, но осъзнавайки ги като признак за правилно придвижване напред. Ако липсват удоволствия, значи потребността не е задоволена или по някакъв начин е изкривена.

Но това не е всичко. Потребностите се стараят да предугаждат стремежите на духа и да действуват в съответствие с тях. Защото потребностите са камшик, заставящ човека да се движи в определена посока. И ако тази посока бъде отгатната, камшикът става излишен, и потребностите умират от собствената си смърт. Затова е важно да се осъзнае дадена потребност и нейният духовен смисъл. След това е необходимо да се ориентираме какво да правим с потребностите, които не можем да задоволим в даден момент. По принцип съществува богат асортимент от действия, които човек съзнателно или подсъзнателно може да извърши с цел да трансформира незадоволени потребности. Добре известни са такива методи като подтискане, съпроводено с изгласкване в подсъзнанието и с регресия. Това е едно от най-ужасните зрелища. По-нататък идват сублимацията и компенсацията. Ще се спрем на последната.

Компенсацията представлява опит да се прилепи до незадоволителното в момента желание друго желание, което е възможно да бъде удовлетворено. С други думи - да заменим един вид удовлетворение с друг вид.

Това е опит с негодни средства да се реши проблема. Негодни, тъй като напрежението, създадено от потребността и възникналото от нея желание, не може да бъде напълно снето чрез изпълнение на друго желание. Тоест, без да се измени самата програма-потребност така, че ние залъгваме съзнанието, но не и

подсъзнанието. За разлика от случая с компенсацията, при сублимация се пораждат други желания.

Съзнанието притежава способност за изкуствено слепване на различни програми на подсъзнанието, които нямат такова предназначение. Ще се спрем върху няколко от тях.

Човек, който не одобрява тези или онези свои потребности, смятайки ги за "низки", но без да е способен да ги подтисне, може да прикрепи към удоволствието от изпълнение на "осъдителното" желание друга програма, която ще отравя това удоволствие с угризения и натяквания. Огромен е броят на невротичите, които съществуват с такава постоянна нелюбов към себе си и към своите "низки" прояви. Но тази психическа отрова трови самия човек и няма никакви други функции.

Другата идея се заключава в това, че човек се привързва към определен вид удоволствия, тоест формира в себе си програма-потребност към удоволствия от даден **тип**. Но тази потребност е лъжлива.

Ето още една лъжлива "спойка" - насилственото формиране на емоционални реакции от типа: "това е хубаво - аз ще се радвам", или "това е лошо - аз ще се огорчавам". Човек обикновено не е в състояние да оценява обективно едно или друго събитие. Той не е в състояние да го види през погледа на Световния дух, от гледна точка на ролята на това събитие в еволюционния процес и да предвиди всички кармични последици. И съответно събитието само по себе си не предизвиква у него оценките "добро - лошо" и съответните емоционални реакции на радост или огорчение. Такива оценки възникват само при същностна включеност на човека в събитието. Във всички останали случаи такива реакции липсват, и това не е признак за безнравственост на човека. Ако той се опитва постоянно да оценява всички събития и съответно да реагира, създава се неадекватна програма за рационализация. Насилвайки самия себе си, човек реагира с изкуствени емоционални реакции.

И още една лъжлива "слепена" програма на подсъзнанието - рационализация на своите потребности "до дупка". Човек никога не знае и не може да знае какво иска. Не би могло да бъде другояче: потребностите задават насоката на дейността /вътрешна или външна/, но не и резултатът от тази дейност.

В заключение още веднъж ще подчертая, че напрежението и удоволствието, съпътстващи потребностите, лежат в различни сфери: удоволствието - в емоционалната, а напрежението - в духовната, тъй като те биват ограничени от свободната воля. Желанието трябва да бъде изпълнявано, подтискано или сублимирано, а за това се губят много сили и време.

Тайна

Целите и потребностите на човека се дават на подсъзнанието отвън: те се формират от духа, съзнанието и средата. Когато ги получи, подсъзнанието трябва да реши сложната задача за регулиране на човешкото поведение, да защити и задоволи всичките човешки потребности. При това - използвайки механизмите за трансформация на потребностите в приемлив вид, описан по-горе. По аналогичен начин се трансформират и целите. Дейността на подсъзнанието се усложнява силно от това, че много решения човек приема съзнателно, а реалното положение на нещата остава недостъпно за съзнанието. Затова на подсъзнанието се налага да създава на *човека изкривено светоусещане и изкривена система*, от цели и потребности. Това е така, за да може, преследвайки ги и задоволявайки ги, човек да реализира истинските цели, известни само на подсъзнанието и да задоволява истинските потребности. Те също така са известни само на него. Разбира се, в особено отговорни случаи подсъзнанието може, смъквайки своята маскировка, да вземе контрола в свои ръце, и да стесни /но не да изключи!/ съзнанието. В подобни случаи човек казва: "Изобщо не знам защо постъпих така, сякаш нещо ме накара..."

Един от най-ефективните начини на подсъзнанието за борба с "празния" интерес на съзнанието представлява блокирането на този интерес. На някои въпроси подсъзнанието не дава ясни отговори, например - за природата на желанията. Искам да хапна нещо сладичко. Или да имам власт над околните. Или отчаяно ми трябва любов. Но защо? Защо именно това желание се появило? На този въпрос подсъзнанието не дава отговор. Искам - и толкова. Или: така съм устроен. Или: такава е природата на нещата. Или всекиму - своето. Тези отговори представляват типични блокажи. Подсъзнанието казва на съзнанието: върви по дяволите! То охранява като нещо свято вътрешната мотивация на желанията от любопитното съзнание. Ако съзнанието настоява и продължава да пита, може да получи от подсъзнанието приемлива рационализация, която ще бъде правдоподобна, но обикновено не съответстваща на реалността. Работата е в това, че при осъзнаване на вътрешните причина, породили дадено желание, желанието изчезва. Но ако желанието /потребността/ не е изживяно, то не може да пропадне и затова бива толкова зорко предпазвано от подсъзнанието. **Желанието винаги съдържа в себе си тайна.**

А пълното осъзнаване на желанието означава, че тайната става разгадана и човек знае какво иска. По този начин желанието се превръща от психически феномен в гастрономически.

Един от главните психически закони гласи, че потребностите се определят от целите на духа и доближаването към целта автоматично води до удовлетворяване на потребности. Това прави възможна човешка дейност, специално посветена на задоволяване на потребностите. Докато дадена потребност

съответствува на целите на духа, тази дейност носи удовлетворение, но след това то изчезва.

Така наречените "вечни теми", например смисълът на живота, любовта и прочее, за стесненото съзнание са неразрешими. Това е така, защото то е неспособно да приеме отговорите, които отдавна са известни на мъдреците, но се интерпретират по свой начин от всеки човек – в зависимост от еволюционното му равнище.

Всички психически потребности на човека, зад които стои тайна, за разлика от гастрономическите, представляват определена трансформация на потребности, актуални за еволюционното развитие. Те са формирани от духа във форма, приемлива за равнището на даденото съзнание. Човек може да се стреми към власт или към разбиране на психологията на близнаците, или да се научи да пише лирически стихове, но докато чака неизвестно откровение от изпълнението на своето желание, може да бъде сигурен, че неговото желание произтича от духовните потребности.

Когато човек знае точно какво иска, той бива движан от изживени, тоест - низши за него желания. В такива ситуации липсва еволюционен растеж.

На човек е присъщо да се стреми да удовлетвори всички свои желания и потребности. Но при удовлетворяване на психическите потребности, покрай всички удоволствия, задължително се появява усещане за откровение, тоест - за разкрита тайна. И когато тайната вече е разкрита, тя не трябва да бъде разкривана втори път. При подобни опити възникват усещания само от гастрономически план. Но за подсъзнанието и това е достатъчно. На него, от друга страна, винаги е по-лесно да пусне човека по изпитани пътища, като включи съществуваща вече програма. Затова е толкова важно да осъзнаваме ставащото: подсъзнанието, водещо човека по принципа на най-малка енергийна загуба, независимо от бъдещия резултат, винаги се стреми да го насочи по познати пътеки. Така то го пази от творчеството, духовния растеж и постигане на тайната.

Тук трябва да се каже, че задоволяването на психическите потребности е възможно на всяко еволюционно равнище, при всякаква широта на съзнанието. В човек винаги съществува възможност да открие частица от тайната и да притежава импулси на желания, показващи му правилната посока за дейност. Пречи му винаги едно и също: защитните механизми на подсъзнанието, предпазващи го от излишни усилия. Тези механизми се проявяват в съзнанието под формата на най-различни комплекси и блокировки: "Аз на нищо не съм способен", "Не мога да пиша стихове като Пастернак, затова изобщо няма да пиша!", "Всичко, което мога да направя, аз отдавна съм го направил", и, накрая, най-ужасното: "Аз всичко съм изпитал и всичко знам".

Зад всички потребности, реализирани като гастрономически, стоят определени, доста прилични на тях психически потребности. Незадоволеността на гастрономическите удоволствия /дали у местния Дон Жуан, или у запаления пътешественик, който обикаля по цялото земно кълбо в търсене на нови впечатления/ води до необходимост от постоянна смяна на обектите. Това е свидетелство или за неуспешна сублимация на съответните психически потребности, или за неправилна интерпретация на импулсите на духа от съзнанието. В случая с местния Дон Жуан психическата потребност може да бъде установяване на контакт със световното женско начало "ин". Това желание се трансформира от подсъзнанието в желание да се установи интимен психологически контакт с дадена жена. Съзнанието, неподготвено за това, интерпретира желанието като желание да се получи особено /или стандартно/ удоволствие от половия акт. Но подсъзнанието, което упражнява контрол върху човека по време на действието, винаги ще предпочете позната пътека. То ще превърне удоволствието в гастрономическо, а опитите за "творчество" - в изобретяване на нови пози и други подобни, които са очевидно неефективни. А те са неефективни, защото изобщо не са свързани с началната психическа потребност.

Подобна е ситуацията с туриста-пътешественик. Потребността, формирана от неговия дух, е да усети единството на света /географски аспект/. Тя бива трансформирана в психическа потребност от сливане с пейзажа, с архитектурните забележителности, за да бъдат усетени непосредствено. Съзнанието интерпретира това като желание да посети различни места. Но в крайна сметка целта е не да се разгледат забележителностите, а да бъдат видени с духовното зрение!

Това, естествено, не е особено утешително. Но духът не поставя пред човека неизпълними задачи. Човек, който от собствен опит се е убедил, че дадена интерпретация на вътрешните желания не води до тяхното задоволяване, **може при желание** да се ориентира в себе си и да разбере какво точно се случва. Но как трябва да се извърши това, колко време е необходимо, какви усилия и вътрешна работа са необходими, е друг въпрос.

Съществува един разпространен и удивително остроумен механизъм, с чиято помощ духът реализира своите цели, преодолявайки ограниченото съзнание. Човек често фактически задоволява своите висши потребности, искрено смятайки, че го движат егоистични мотиви. Понякога се случва така, че съзнанието поради редица причини /обществено мнение, възпитание и прочее/ не е подготвено да се

възприема като духовно същество, способно да прояви в себе си качества на духа. Но неговото еволюционно равнище в същото време е достатъчно високо, за да успее духът отчетливо да се прояви. И точно това върши той, мамейки съзнанието с помощта на подсъзнанието. **Скромността понякога се явява като признак на стеснено съзнание.**

Глава 4

СВЪРЗВАНЕ С ТЪНКИЯ СВЯТ

Езикът

Най-важната наука на света е лингвистиката, само че тя не знае това. Няма нищо по-важно от езика, тъй като именно езикът е свързващото звено между човека и тънкия свят. Езикът, на който с нас разговаря подсъзнанието в процесите на обучение, творчество, мислене и чувстване, до голяма степен предопределя хода и крайните резултати от тези процеси. И дори външната форма на резултата от всяка дейност има принципна роля. Опитите да бъдат предадени мисълта или усещането, без да е намерен съответен езиков израз, изпълва множество философски, научни и художествени произведения.

Същността на общуването ни с тънкия свят е в това, че човек задава въпроси /не е задължително да са облечени в думи/ и предава управлението на подсъзнанието, за да направлява вниманието върху съответната област в тънкия свят и да получава оттам определен информационен отговор. Получената информация се интерпретира на достъпен език. Резултатът от тази интерпретация в трансформиран вид постъпва в съзнанието. Ясно е, че езикът, чрез който подсъзнанието възприема информацията от тънкия свят, има първостепенно значение. Важно е, че този език сам по себе си представлява своеобразен филтър за информационно-енергийния поток: онова, което е неизразимо чрез даден език, просто не постъпва в подсъзнанието. Но езикът, на който се възприема информацията, зависи от конкретните програми на подсъзнанието. За всяка програма той е различен.

Тези езици могат да притежават широк диапазон: от твърдата форма на "да - не", до широка система от понятия във всяка област на науката.

Трябва да се подчертае, че езикът на подсъзнателните програми се отличава от онзи език, който обикновено се разбира под този термин: научен език, литературен език и прочие. Езикът на подсъзнателните програми е *онова*, което се нарича активен речник, тоест това, което "само" може да ти дойде в съзнанието.

Езикът на подсъзнателните програми се формира в резултат на обучение под влияние на два фактора: езикът на външния свят и на личното творчество на човека. Тук се сблъскват две тенденции. От една страна, езиковите комуникации трябва да бъдат общодостъпни. Това се постига тогава, когато обществото като цяло формира в тънкия свят определена област /колективен тезаурус, тоест - тълковен речник/, в който се намират съответните понятия и връзки между хората, и по този начин формира умения за достъп в тези области: детето се учи да разбира, разговаря на различни теми, придобива маниери, приети в обществото и прочие. От друга страна, в процеса на изразяване на своите мисли и чувства, човек често се сблъсква с недостатъчност на този език, и започва да формира свой личен тезаурус. Натоварва отделните думи с особени значения, въвежда нови думи и понятия, формира връзки между тях и прочие.

Нещо подобно се случва и с програмите на подсъзнанието; разликата е в това, че ролята на колективния тезаурус в случая се играе от определени езици на общественото подсъзнание. Главната трудност при обучението се крие не там, че на ученика трябва да се обясни какво да мисли - това с думи може да се изрази, а в това, че той трябва да разбере как да мисли, тоест - да се създаде език, съответстващ на програмите на подсъзнанието.

Трябва да се различават две принципно различни задачи: първата - човек да се научи да мисли като всички, тоест да бъде включен към общественото подсъзнание /или ноосферата, както е прието да се казва днес/, и втората - човек да бъде научен да мисли, чувства и твори самостоятелно, тоест да бъде научен да **създава** езици за програмите на своето подсъзнание. И двете са много необходими, но втората задача е по-трудна.

Вярно е, че глупавият човек може да поумнее така, както хилавият може да се превърне в здравеняк. Всекидневните упражнения за включване към колективното знание и към различните програми на общественото подсъзнание дават възможност на човека да се включи към колективния тезаурус и да получава информация по желаните теми; на околните може да им се струва, че той внезапно е поумнял и е започнал добре да мисли. Наистина човек е научил езика и сега може да си служи с него, но много по-трудно е да се научи да мисли **оригинално**. Това означава, че за всеки конкретен проблем човек **изработва особен език** за съответните подсъзнателни програми. Колективният език, макар че е мощно средство, все пак не е ориентиран към всеки специфичен проблем, и може да се окаже неадекватен, тоест - да няма възможност да изрази тънките моменти. Освен това колективният език притежава множество щампи, които често изпълняват ролята на заглушител, тоест - на блокаж за потоците от информация, идващи от тънкия свят. Много важно,

както за индивида, така и за колектива, е осъзнаването на това, че баналният отговор не е отговор, а блокиране на вниманието, устремено към обекти, недостъпни за дадения език, информацията за които е неизразима чрез този език.

Но как става създаването на език за подсъзнателни програми, ориентирани към даден проблем, тоест - към определени участъци от тънкия свят?

Това е главният проблем на обучението.

Обикновено обучението се възприема като създаване у човека на умалено копие на съвкупните колективни знания, умения и навици, което се нарича техника на рисуване, четене, свирене/. А след това вече идва истинското творчество. Така биват създавани безчислено множество предмети на изкуството, научни теории и философски системи, напълно еднакви и удивително съответстващи на времето си, но неносещи никакви отпечатъци от личността на автора, и главно - неотчитащи спецификата на проблема.

А истинското творчество започва тогава, когато човек създаде **свой език за подсъзнателните програми**, и точно на това трябва да бъде обучаван - естествено, редом с изучаване на колективния език. Трябва, обаче, да се имат предвид две важни обстоятелства. Първо, човек получава отговор само на онези въпроси, които е задал, и второ - в отговора винаги има някаква **допълнителна информация**, която не е свързана с непосредствения въпрос, но представляваща намек за по-нататъшна насока за действие. Ако художникът, рисувайки модел, зададе въпрос как да бъде композирана рисунката върху платното, той, може би след известни колебания, ще получи отговор. Но решавайки проблема на композицията, ще получи отговор /а може би само намек/ и за това какво би трябвало да бъде изражението на лицето, и ще му се изяснят всички пропорции. С напредването на работата основният език, тоест линиите и разположението на светлосенките, ще възникне именно от онези последователно получавани намеци, които не са свързани пряко с въпросите, които художникът задава. Добрият творец се стреми за всеки модел да намери адекватен език за подсъзнателните програми, чрез които подсъзнанието ще получава информация и ще я предава към съзнанието и ръката на художника. И в сполучливата рисунка ние ще видим синтез от образа на модела и от индивидуалността на художника. Колкото по-гъвкав е неговият метод, толкова по-малко ще съзираме върху портрета низшето " аз " на модела.

Голямата важност на езика на подсъзнателните програми намира косвено изражение в твърде любопитни явления, които можем да наблюдаваме и в бита, и в науката - това са лютите спорове за съдържанието на думите или на термините.

Най-радикално изглежда, че проблемът е бил решен в математиката. Там човек има право да каже: "Ще наречем хорда тази линия" - и никой не може да го упрекне. Но тази свобода е само привидна.

В по-малко точните науки като лингвистика или информатика въпросът за съдържанието на основни понятия също е предмет на внимание. Но все пак съществува известна разлика между **език и факт** за човек, който се занимава с тясно лингвистичен или информационен проблем. Но не - всеки професионален лингвист знае, че **е необходимо определение за езика**.

В колективния тезаурус са отразени всички понятия и значения на всички думи, в това число и на неопределените, например: **субстанция, щастие, вяра и други**. Но колкото и неопределени да са те, в колективното подсъзнание притежават напълно определен смисъл, макар и зле изразяван чрез думи. И точно този смисъл се опитват да уловят изследователите. По този начин човек, даващ определение, например, на **думата език**, обикновено описва не толкова смисъла на тази дума, колкото се опитва да изрази как дадена дума се възприема от общественото подсъзнание.

В обществото най-много се ценят онези личности, чиито индивидуални езици на подсъзнателните програми са толкова мощни, че сами влизат в колективния тезаурус и го обогатяват. Най-голямата заслуга на Пушкин не е в това, че е написал гениални произведения, а че е създал руския литературен език. Пушкин е класически пример за това как творец, който, търсейки адекватен език за изразяване на онова, което е прозряла душата му в тънкия свят, е намерил не само стихове и поеми, но и цял един език, превърнал се в колективен.

Друг пример е психоанализата. Зигмунд Фройд е велик не само като създател на определена теория за психиката, но и като творец на език, на който могат да бъдат описвани душевните движения. Човек, изучил неговите съчинения и усвоил езика на психоанализата, тоест -включил този език в подсъзнателната програма за възприемане на другите хора, гледа на света по съвършено различен начин, тъй като неговото съзнание силно се е разширило.

Връщайки се към темата за взаимоотношенията между личния и колективния тезаурус трябва да се обърне внимание върху **прякото влияние** на общественото съзнание върху индивидуалното. Именно на това влияние думите се съпротивляват . Ако човек не чувства смисъла на дадена дума, той не е длъжен да ѝ придава смисъл по своя воля, тъй като иначе би се получило нещо безобразно. Затова личните езици на подсъзнателните програми задължително трябва да отчитат езиците на програмите на общественото

подсъзнание.

Създаването на нов език има една цел: да разшири спектъра на информационно-енергийните потоци от тънкия свят, които могат да бъдат предадени на тези езици. Когато човек започне да улавя и да предава по-широк спектър от информационно-енергийни потоци, това се възприема от околните като чудо.

"Как е успял?" - питат се изумените съвременници и събратя по перо или четка и започват да изучават и да анализират новосъздадения език. Но като правило те се ограничават с неговата видима част, докато главна роля играе езикът на подсъзнателните програми, на който подсъзнанието приема информацията от тънкия свят. **Този език** се проявява не само в нови думи и в съчетания на цветове, но и в несъществуваща порано интонация на фразата, в особеностите на употребата на думите, **в акцентите** които отличават гениалното от талантливото, и талантливото от баналното. Пушкин практически не е създал нито една нова дума, нещо повече - той е използвал всички думи в тогавашните им литературни значения, ненатрапвайки свой смисъл. Но въпреки това той е успял силно да разшири спектъра на енергийните потоци, които е започнала да пропуска литературата. От по-нататъшната история на руския литературен език можем да отбележим повестите "Шинел" на Гогол и "Бедни хора" на Достоевски, чрез които е бил създаден език, на който може да се изобрази вътрешния душевен живот на човека. В този смисъл е поучителен примерът на руските поети-символисти от началото на ХХ-и век, които се опитали да създадат нов поетичен език не с помощта на намеци от тънкия свят, а изхождайки от формални ментални представи и идеи. Символистите са създали мъртъв език, който практически не е оказал никакво влияние на развитието както на поетичния, така и на говоримия руски език. И това е свързано с факта, че езикът им изобщо не е разширил спектъра на възприеманите енергийно-информационни потоци.

"Дотук добре, би казал читателят, но аз не съм Пушкин и за какъв дявол са ми тогава езици за подсъзнателни програми? Нито творя, нито мисля оригинално, така че, моля ви се, това изобщо не ме засяга!"

Точно в последното изречение се съдържа отговор на проблема. Човек не може да мисли, тоест в главата му не идват мисли, когато в подсъзнанието му няма език, на който тези мисли да бъдат изразени. Задавайки си въпроси, винаги трябва да си даваме сметка за това на какъв език можем да очакваме отговор. Човек може цял живот да си задава въпроса: "Как трябва да живея?", да трови с този въпрос околните, но докато в неговото подсъзнание не се създаде съответният език, докато не се материализират понятия като морал, духовност, отговорност и за неговото подсъзнание те не станат **реалност**, той няма да може да получи задоволителен отговор.

Приказката за Кашчей Безсмъртни, чийто живот се намира на върха на игла, която е скрита в яйце, което е в патица, която се намира в заек, който се крие в сандък, който стои на върха на един дъб, който, на свой ред, Бог крие някъде - тази приказка всъщност представлява процеса на търсене и откриване на езика. На този език ще бъде дадено решение на даден научен проблем или ще се създаде определено произведение на изкуството, или пък ще бъде даден отговор как да постъпим в дадена житейска ситуация. Животните, които среща приказният герой - мечка, щука, вълк - са намеци за тънкия свят, с помощта на които човек създава език и накрая получава адекватен отговор.

ТВОРЧЕСТВО

Според идеята на еволюцията, творчеството е главният закон на живота, обхващащ Вселената от елементарната частица до Буда. Абсолютът е надарил всяка частица от света със свободна воля, която частицата може да използва, творейки себе си, своята съдба /в рамките на личната, груповата и световната карма/ и, в крайна сметка, създавайки съдбата на света. Всяко живо същество постоянно прави избор между различни варианти, независимо дали е вълк, решаващ след кой заек ще хукне, или художник, избиращ колорита на поредната си творба. Колкото е по-високо еволюционното равнище, толкова по-широк е изборът и по-висока е отговорността за взетото решение.

До появата на съзнанието творчеството е трудно забележимо, тъй като се управлява от индивидуалния дух. Той внимателно, макар и постоянно, въздействува върху подсъзнанието на животното, предизвиквайки постепенна диференциация и усложнение на неговите програми, влияейки на поведението му, давайки понякога "озарение" в сложни ситуации. С проявата на съзнание човек е получил мощно средство за активно включване в еволюционния процес, което е повишило неговата индивидуална и групов отговорност за взетите решения. **Повишената отговорност се изразява в това, че човек получава голяма власт над своята карма.**

Невъзможно е да се промени общият ход на еволюцията: тя може да бъде оприличена на огромна река, вливаща се в океана. Човек плува по тази река в малка лодка, гребейки с две весла. Неговата карма - това е индивидуалното течение, а кармичните възли - водовъртежите. Попадайки в подобен водовъртеж, човек се върти на място, докато не развърже даден кармичен възел. А онзи, който не е намерил своето

място в живота и не живее в съответствие с предназначаното за него в най-общ план, гребе напреки или дори срещу течението, създавайки по-големи или по-малки завихряния и водовъртежи - тоест, нови кармични възли. Невъзможно е дълго да се гребе срещу течението, тъй като възникват напречни вълни, които преобръщат лодката. Монасите-отшелници, които не са изживели своите "низши" инстинкти /всъщност са ги подтиснали/, в следваща инкарнация често стават големи престъпници. Колкото по-високо е еволюционното равнище на даден човек и колкото по-мощна е неговата лодка, толкова по-големи вихри по течението създава той при неправилно от еволюционна гледна точка поведение. От друга страна, у такъв човек се появява възможност да направлява сам лодката по течението, като изглажда водовъртежи, развързва кармични възли - и то не само свои, а и групови, и дори национални.

Човек съзира частично кармата, тоест еволюционното течение, и това става в съответствие с неговото еволюционно равнище. На първия етап на духовна еволюция у човек са появява мистично усещане за свързаност, за единство на света, за липса на случайност на някои събития и за самото понятие **съдба**. На втория етап се появява идея за собствено място в света, което приблизително съответствува на **виждане** на направлението на еволюционния поток в дадена точка от реалността. По-нататък възниква усещане за отговорност за своите постъпки пред висшите сили, често като възмездие за греховете. Но първоначално всичко това е твърде смътно и приема форма на суеверия, а това не е нищо друго, освен надценяване на собствените възможности. Човек смята, че започва да вижда кармата в повече подробности /черната котка като знак за предупреждение и други такива/, а в същото време подробно виждане на кармата е дадено само на хора, намиращи се твърде високо на еволюционната стълба. И все пак, вярно е, че всеки човек понякога съзира знаците на съдбата, но те трябва да прозвучат в душата му **персонално**.

С появата на съзнание у човека са се появили невиджани дотогава възможности за управление на еволюционния поток; сякаш на неговата лодка е бил монтиран мотор. Но и отговорността за неговите постъпки и техните реални последици съответно нарастват. Когато човек желае нещо, той силно въздейства върху онази част от еволюционния поток, в която се намира, независимо дали го осъзнава. Може нищо да не вършиш, за нищо да не мислиш за никъде да не бързаеш, но това не означава, че си изключил мотора на лодката си - това никому не е по силите! - а само, че си изпуснал кормилото. Последствията няма да закъснеят.

Творчество в широкия смисъл на думата е участие в процеса на еволюцията. Злодеят, който трудолюбиво завързва кармични възли, вършейки своите злини, играе ролята на **черен учител**, показващ на хората техните собствени еволюционни **опашки** - тоест, все още неизживените низши части от природата им. Този злодей също е необходим на еволюцията, но главния кармичен възел той го завързва само за себе си и с огромен труд ще го развързва в бъдещи инкарнации. Нашите понятия за добро и зло се отнасят към плавността или завихреността на еволюционния поток, а не за неговото направление. Вихрите, които преживяваме като злини, нещастия и страдания, се намират в природата на нещата и без тях еволюцията е невъзможна. Средновековните теолози добре са разбирали това, утвърждавайки, че доброто се създава в борба със злото.

Еволюционният поток включва целия човешки живот, и затова човек твори непрекъснато. Друга работа е, че понякога той върши това като занаятчия, използвайки щампи, или като майстор, влагайки душевен огън.

За еволюцията /и за подсъзнанието/ нищо не е безразлично: дали е добре облечен човек, когато никой не го наблюдава; какви са плановете му, които никога няма да се сбъднат и той знае това; с какви точно щампи мисли и възприема. Но тук има един деликатен момент.

Към творчеството в тесния смисъл на думата човечеството храни много по-голямо уважение, отколкото към творчеството в широкия смисъл на думата. Добре известно е, че човек се учи и усъвършенствува цял живот; но художникът, преминал през слоевете от обществени щампи и намерил свой собствен стил /минимално условие за творчество/, е получил достъп до някаква част от тънкия свят и може да експлоатира тази част цял живот. Никой няма да го упрекне за това: нали в крайна сметка произведението на изкуството не е занаятчийско изделие, то носи печата на авторската индивидуалност. Но в крайна сметка **за него** всичко това са щампи, тоест - продукт на една и съща подсъзнателна програма, създадена някога в юношеските години. В същото време на човек, който не е създал нищо обществено значимо, но мисли и живее нестандартно, с когото винаги е весело, защото не се повтаря, при когото възприемането не е шаблонно, човек, който непрекъснато се променя вътрешно, а около него се създава необичайна атмосфера, и, накрая - човек, край когото останалите по неясни причини временно стават по-добри, точно на такъв човек обществото изобщо не гледа като на творец, макар че той е истински творец на еволюцията, за разлика от описания по-горе художник.

Главно препятствие пред творчеството са леността и идеята за възнаграждение. Леността е реакция на подсъзнанието, обусловена от недостиг на енергия, а също и от обща инертност: по-лесно е да се

реагира чрез програма от шампи. Тук, обаче, не се отчита **това**, че творчеството винаги включва човек към нови източници на енергия: енергията, нужна за трансформация на неприяния свят на Хаоса, в Космоса, бива доставяна направо от Абсолюта. Затова идеята за възнаграждение е невярна: възнаграждението се дава автоматично. Друга тема е, че човек е длъжен да се вписва в обкръжаващия го свят и да оцелява, което не е възможно само с тънки енергии. **Човек получава заплата от две места: от обществото, за обществено полезен труд, и от Абсолюта - за участие в еволюцията. Не трябва да се бъркат тези две неща - от Кесаря кесаревото, от Бог - Божието.**

За творчеството в тесния смисъл на думата е разпространено мнението, че то е самоизразяване. Понякога дори се казва, че това е главната цел на творчеството.

Но в действителност проблемът е много по-сложен. Както при всеки човек, така и при художника или писателя, съществуват дух и его, и плодът на тяхното творческо вдъхновение зависи от това под чие влияние се е намирала подсъзнателната програма, която е приела информацията от тънкия свят. Освен това важно е от коя точно област на този тънък свят идва информацията.

Сега ни предстои малка екскурзия в окултизма. Тънкият свят се дели на области, наричани **егрегори**; например, на всяка религия съответствува даден егрегор: християнски, мюсюлмански, индуистки и прочие. В големите егрегори съществуват утъпкани пътеки, по които хората преминават при включване. Такава пътечка, например, е молитвата. Човек, който се е научил да се включва към даден егрегор, открива, че е започнал да мисли и да чувства в стила на определена школа, учение или религия. Всички поети започват творческия си път с подражателни стихове. Не можейки сами да създадат свой егрегор, те отначало се включват към вече съществуващ егрегор /откъдето идва подражателството!/, а след това, откривайки свой индивидуален стил, който идва като тънка енергия, го развиват и усъвършенствуват.

Затова новопокръстените, започващи самостоятелно да тълкуват религиозни текстове, отначало трябва с подозрение да посрещат хрумналите му тълкувания. Защото не се знае от кой егрегор идват те! Дали не са от марксовия? Или пък от ленинския? Умението да се различава информацията на различните егрегори е важна за човек, който не желае да бъде роб на своето подсъзнание, а се стреми към тънко балансиране на творчеството си. Иначе се получава бъркотия от мисли и чувства. За съжаление, западният човек по принцип е склонен да приема всяка хрумнала му мисъл за "своя", тоест - за породена от неговото съзнание или подсъзнание. И в такъв случай, разбира се, тя е свещена и за никакви егрегори и дума не може да става!

Връщайки се към темата за самоизразяването, трябва да отбележим, че това е фундаментална човешка потребност, продиктувана от стремежа на духа да изяви себе си. Духът моделира в човека символа на своето желание, създавайки потребност от самоизразяване. В нея са споени две съставки: потребността на духа сам да се открие и потребността сам да се изрази. Но ако не успеем да открием своето висше "аз", какво ще изразяваме? Ясно е, че остава низшето /актуалното/ "аз", тоест - егото. И човек влиза в тънкия свят на равнището на своето его, представяйки на обществото своите *лични* проблеми, задръжки и комплекси. При това той плува по вълните на твърде мръсен егрегор, където го водят съответстващите подсъзнателни програми. Това не означава, че произведението задължително няма да бъде талантиливо, напротив. Но възприемането на подобни творби предизвиква отвращение. Защото в подобни случаи ролята на творчеството е била сведена до изливане на душевна помия от подсъзнанието на твореца върху главата на публиката..

По принцип целта на творчеството е следната: човек да постигне своя дух; и след създаването на адекватен *език* да изрази онова, което е видял и чул. Неадекватното изразяване може да свидетелства за това, че творецът или не е видял част от тънкия свят, или е видял тази част, но не е успял да я разгледа внимателно и подробно, поради което не е намерил език за нейното изразяване.

Главната функция на съзнанието е да управлява вниманието. По своята същност процесът на взаимодействие както с външния, така и с вътрешния свят може да се раздели на два етапа. На първия етап човек решава - съзнателно или несъзнателно - накъде ще насочи вниманието си: какво ще погледне, какво ще докосне /във външния свят/, за какво ще помисли, какво чувство ще изпита /във вътрешния свят/.

На втория етап човек получава отговор от подсъзнанието във форма на усещане и мисли, които се регистрират от съзнанието /но не се пораждат от него!/.

Така протича процесът на мислене: избор на въпрос, който човек задава сякаш сам на себе си, след това превключване на вниманието към възприемане на информация отвътре, и мигновено откровение-отговор, тоест - мисъл, възникваща сякаш отникъде. Тъй като отговорът не винаги е точен, а може да съдържа и указания за друга област от тънкия свят, където се намира отговорът, съзнанието отчита получената в отговор информация и уточнява въпроса, получавайки втори отговор. И така, докато човек не получи или задоволителна информация, или разочарование от своите въпроси.

Тази схема винаги има място при всеки мисловен процес. Но човек дотолкова е привикнал към получаване на мисли-откровения отвън, че изобщо не възприема това като чудо. Само ако му хрумне съвършено неочаквана мисъл, той може да спомене, че го е обзело вдъхновение. Такова е човешкото поведение във всяка житейска ситуация; но в качеството на отговори се появяват не само мисли, но и непосредствени импулси за действие, интонация и жестове. Разликата в поведението на гъвкавия и не особено гъвкавия човек се крие в това, че не гъвкавият адресира въпроса "Какво трябва да направя?" към твърде ограничена система от правила на поведение или мислене, съществуваща в съзнанието и подсъзнанието му. В същото време гъвкавият човек не се ограничава в рамките на възможния отговор. Както се казва, той гледа широко на нещата.

Съзнанието дава известни преимущества. То позволява да се направи анализ на отговора-откровение и твърде точно да бъде формулиран следващият въпрос, отговорът на който е много по-близък до онова, което искаме да научим. Отсъствието на рационализация води до там, че с уточняване на въпроса се заема подсъзнанието, което използва някой от своите шаблони, понякога нямащи нищо общо с проблема.

Ученият се отличава от обикновения човек по това, че задава въпроси. Способността да регистрира отговори играе много по-малка роля. Освен това, тя се развива според необходимостта. Естествено, да се задават въпроси не означава, че въпросът трябва да бъде облечен в думи. В действителност е нужно да приведем себе си в състояние да приемем отговора, като съсредоточим вниманието си върху определения въпрос. Думите служат само като спомагателно средство за съсредоточаване.

Макар че откровението обикновено не отговаря *съвсем точно* на *зададения въпрос* /въпреки че по правило въпросите са некоректни, а и човек не владее езика, на който може да възприеме адекватния отговор/, откровението задължително съдържа допълнителна информация по дадения проблем. Тоест за онова, за което човек не е запитал, но то се съобщава, тъй да се каже, безплатно като материал за размисъл. На професора му идва идеята не само за дадена формула, но и за общия принцип, от който тя произтича. Психотерапевтът чува в главата си не само следващата фраза, която ще изрече на пациента, но и интонацията, с която трябва да я произнесе. Изследователят получава не само отговор на своя въпрос, но и насоката за по-нататъшните си изследвания. Влюбеният получава не само информация за това как да угоди на предмета на своята любов, но и предупреждение какво не трябва да върши, за да не досади. В съзнанието на писателя идва не само конкретно vyplъщение на сюжетните нишки, но и планът на по-нататъшния разказ. Може би тази допълнителна информация е най-ценна.

Не трябва да се мисли, че това се отнася само за "творческите" личности и тяхната дейност. То се отнася и за всяка дейност на всеки човек. Да разгледаме две приятелки, които си говорят. Какво поддържа живееца на техния разговор? Общата нагласа за "поддържане на диалога" се крие в това, че участничките, независимо дали го осъзнават, през цялото време си задават въпроси от типа: "Какво още трябва да кажа по тази тема? Как да отвърна на тази реплика?" и други подобни. Ако у тях съществува такава нагласа и има способност да осъзнават отговорите, то значи, че те притежават онова, което се нарича талант за общуване. В такъв случай разговорът, колкото и да е безсмислен, може да продължи много дълго. Целта на такъв разговор е не предаването на информация, а общуването като такова /съединяване на емоционалните и менталните полета/, обмен на симпатии. И двете участнички, естествено, осъзнават това. Външната канава на разговора им е необходима само като спомагателно средство. Но изборът на теми и реплики не е без значение. И у двете приятелки те съответствуват на истинската цел на разговора. С други думи, *събеседничките творят* общуване в истинския смисъл на думата: точна настройка към ситуацията, внимание към отговорите, възникващи в съзнанието заедно с подходяща интонация; изкусно заобикаляне на подводни камъни /опасни теми/. Точно премереното равнище на личностна включеност и някои други елементи създават истинско произведение на изкуството, което малцина могат да оценят по достойнство. И двете събеседнички ще се разделят с приповдигнато настроение, напълно удовлетворени една от друга и от разговора.

Твърдението, че съзнанието, което по определен начин пренасочва вниманието и предава управлението на програмите на подсъзнанието, в превод на делничен език представлява твърде сложна мисъл: именно на съзнанието се отрежда скромната роля на **"очи на гърба"**, които по определен начин регулират отношенията между интуицията и разума. В идеалния случай човек се опира на интуицията, но тя се контролира и управлява от съзнанието. Обикновено обучението преминава под лозунга: "Научи, за да забравиш", или по-точно - наученото да потъне в подсъзнанието. Така човек, изучил граматиката на родния си език, я забравя, оставайки грамотен. Ако това "забравяне" не се осъществи, то с него може да се случи онова, което се случило със стоножката, която, след като се запитала: "С кой крак трябва да тръгвам и в каква последователност трябва да местя краката си?", не успяла да направи и крачка.

Че съзнанието убива чувствата, е известно отдавна. Но то не е всичко. Трябва да знаем, че

съзнанието убива и мисълта: тя губи своята дълбочина, своята тайна, става плоска, изпразва се от своето енергийно съдържание.

ОБУЧЕНИЕ

Обучението в широкия смисъл на думата представлява създаване на нови подсъзнателни програми. Сега ще се спрем върху спецификата на обучението на контакти с тънките светове.

Илюзия е мнението, че ние мислим и чувстваме сами. Съзнанието не е господар на идващите в него мисли: то може само да задава тяхното общо направление. Това става разбираемо, ако си представим човек, решаващ някаква задача или опитващ се да си припомни нещо. Когато той се замисли, протича следният процес: вниманието се предава на подсъзнателна програма, която насочва неговото внимание към определени места от тънкия свят и възприема съществуващата там енергийна информация. Субективно това може да се преживее по различни начини: на човек му хрумват разни мисли или го обхваща желание да извърши нещо, или усеща определен импулс...

Съзнанието няма пряк достъп до фините светове, затова то задължително трябва да се възползва от някаква подсъзнателна програма. Тук трябва да се подчертае, че мислите в съзнанието по своята същност представляват мисле-форми, обективно съществуващи в тънкия свят и регистрирани от вниманието. Така наречените "баналности" са мисли, съответстващи на онези мислеформи, разположени в "най-ниските", общодостъпни пластове на тънкия свят. Тези мислеформи са по-тежки и лесно привличат вниманието, така че съответните им мисли хрумват бързо на дадения човек. Същото се отнася и за баналните чувства и импулси - гняв, ярост, умиление, които се появяват в човека тогава, когато вниманието му регистрира низши астросоми.

Обикновено вниманието бива предавано на подсъзнателните програми за толкова кратко време, че у нас възниква илюзията, че през цялото време сме съзнателни. Състояние, когато вниманието ни за дълго време е отдадено на подсъзнанието, се нарича **медиумно състояние или транс**. Факт е, че човек е съзнателен, тоест контролира своето внимание чрез съзнанието си в твърде малка част от времето, а по-голяма част прекарва в транс.

Как се създават програми, свързващи ни с тънкия свят? Тук една от главните роли принадлежи на **вярата**.

Вярата за атеиста, материалиста и позитивиста е твърде неясно понятие, предизвикващо раздразнение и асоциация с религиозен фанатизъм. Атеистът би предпочел понятието вяра да изчезне. За него съществуват само две ситуации: "Аз знам, че...", тоест разполагам с информация и доказателства за истинност, и "Аз не знам, че...", като във втората ситуация е възможно положението: "Аз допускам, че..."; за вяра в подобни случаи няма място.

Но подобен подход е крайно наивен, макар че е преобладаващ в западните умове в резултат на тъй нареченото Просвещение, което всъщност би трябвало да се нарича Затъмнение.

Преди всичко, няма надеждни доказателства за някои теории, например, че земята е плоска, геоцентричната концепция на Птолемей, еволюционната теория на Дарвин, притежаващи уж неопровержими доказателства. Те са били опровергани от развитието на науката /не допълнени, не коригирани, а именно опровергани!/. Освен това, съвременната наука, спомняйки си за своите плачевни провали, вече се старее да говори за природните закони не като за окончателни истини, а за модели с ограничено поле на приложение. С това всъщност напълно бива призната правотата на Кантовото деление на "нещо в себе си", непознаваемо за човека, и на "нещо за нас", за което можем да съдим. Кант, разбира се, не е чел Ведите и не е знаел, че учението му съвсем не е оригинално, а идва от дълбоката древност.

Но вярата е нужна не защото достоверно знание е невъзможно. Вярата е канал за връзка с тънкия свят, по който в съзнанието постъпва енергийна информация. Ако имаш достатъчно широк канал, ти можеш да пропуснеш през себе си енергия, с която можеш планина да повдигнеш. "Имайте вяра в Бога. Защото истина ви казвам: ако някой каже на тая планина: дигни се и се хвърли в морето, и не се усъмни в сърцето си, а повярва, че ще стане по думите му - ще се сбъдне каквото и да каже" /Евангелие от Марка, 11: 23/. Противоположен на вярата е скепсисът, който затваря съответния канал за връзка. Скепсисът не се унищожава с доказателства така, както и вярата не се убива с контрапримери. Това е така, тъй като и доказателствата, и контрапримерите са явления, породени в съзнанието, а вярата и скепсисът са продукти на подсъзнанието. Понякога, наистина, може да заработи програма за същностно вглъбяване, която може да подрие вярата или да угаси скепсиса, но това е изключение от правилото.

Ако липсва съответната вяра, не би било възможно да научим нещо. Иначе информацията не би дошла, ние не бихме я запомнили и усвоили, и тя би се изтрила от паметта ни. Всяко обучение е варварско и обречено на неуспех, ако ученикът не е **увлечен**, тоест ако у него няма вяра в предмета на обучение. На делничен език няма адекватно изражение за това състояние на вяра, и често можем да чуем следните рационализации: "Аз вярвам, че този предмет е нужен /важен!/" Или по-просто: "Ужасно ми е интересно!".

Съзнанието може временно да закрие канала за връзка с тънкия свят, като каже, например: "Аз не вярвам в това!" В същото време, за да бъде каналът открит, е нужно съзнателно усилие. Трябва да бъде създадена и подсъзнателна програма. Но и съзнателна вяра не е необходима. Напълно достатъчна е позицията "Аз допускам, че...", стига тя да бъде вътрешно честна, тоест, човек, казвайки това, да не мисли в дълбината на душата си "Аз изобщо не допускам, че...". Тогава каналът със сигурност ще бъде блокиран.

Съзнателната вяра може да се измени според степента на постъпващата информация от тънкия свят, тоест, онова, което човек **допуска**, може да се промени: нещо ще изчезне, нещо ще се трансформира, ще се появи нещо ново - и в крайна сметка вярата ще бъде заменена със знание.

А какво представлява знанието?

Една източна мъдрост казва, че знанието е умение. Умение да влизаме в тази или онази част на тънкия свят, да възприемаме намиращата се там енергийна информация и да я преобразуваме така, че да може да я възприеме останалото човечество. Последният етап е много важен. Съществуват много хора, способни да се издигнат чак до труднодостъпни пластове на тънкия свят и там да уловят нова идея, да получат необичайно усещане и прочие. Но малко са онези, които ще успеят да пренесат съответната информация до човечеството или дори до един-единствен човек. Предварително трябва да се научат на език /а често и да го създадат!/, на който това може да се направи. И едва след това ще се "материализират" теорията, концепцията, романът, пиесата, картината... А ако не съществува език, ще се получи или баналност, или "гола вода в облаците". Примери има достатъчно. Но и подобни творби благодарното човечество чете, опитвайки се да прозре истината в тях.

Ако сравним човешкото познание с кръг по повърхността на Неизвестното, то хората се различават не само по размерите и местоположението на своите кръгове, но и по това: имат ли тези кръгове граници? За глупак можем да смятаме не онзи, който знае малко, а по-скоро човек, който не вижда границите на своето познание.

Ако преминем в областта на подсъзнанието, ще видим, че всяка подсъзнателна програма има свои граници на приложение. Ако бъде включена в други ситуации, дадената подсъзнателна програма ще работи зле и ще проявява своенравие, предавайки управлението на вниманието на някаква втора програма. /В стресови ситуации сложните програми често прехвърлят управлението на други, много по-древни и примитивни програми: яростно избухване, бягство, изпадане в безсъзнание и прочие./ За съжаление, в повечето случаи не е предвидено създаване на подобни механизми за превключване в изкуствено сътворените програми в процеса на обучение.

Същото се отнася и за всяка програма за познание с гъвкав език за отговор. Винаги е възможна ситуация, когато информационно-енергийния поток на отговора е твърде висок и неизразим чрез средствата на дадения език. Но ако програмата е устроена така, че в нея е била заложена нейната приложимост, то тя ще притежава малко консерватизъм и по-лесно ще еволюира.

Може да ни се стори, че създаването на такива програми от Бог е висша премъдрост. Но това не е вярно. Подсъзнанието постоянно усъвършенствува всяка подсъзнателна програма, като ѝ задава посоката на развитие. Каквито въпроси си задава човек, такива мисли му идват в главата. След известно време човек разширява канала за връзка и овладява умението сам да насочва вниманието си върху определени участъци на тънкия свят. Тоест започва сам да определя посоката на идващите му мисли. Сами по себе си мислите не зависят от него: по своята същност те са отражения на реално и независимо съществуващи мислеформи/.

Ако човек постоянно задава въпроси за приложимостта на дадена програма, някой ден ще започне да получава отговори във вид на отчетлива информация.

Точно така става овладяването на езиците за връзка между подсъзнателните програми и тънкия свят.

Даден човек е решил да стане художник. Отначало той ще се учи да вижда пропорциите и характерните линии и светлосенки в природата. После в ръката му ще се появи непонятен импулс, който ще го тегли към листа. А това означава, че у дадения човек е започнало усвояването на начални етапи на езика и е възникнало желание да проговори на него. Умението да рисува е налице тогава, когато езикът на линиите и светлосенките стане толкова гъвкав, че може да пропуска през себе си информационно-енергийния поток, моделиращ реалния поток от изобразяеми предмети, който художникът наблюдава и усеща. Но истинското умение идва не тогава, когато художникът може да изобрази върху листа каквото си поиска, а тогава, когато в процеса на обмисляне на картината неговият мисловен поглед се окаже привързан към определена област на тънкия свят и нейната енергетика се въплъти в енергетиката на линиите. Тези линии сякаш от само себе си възникват в съзнанието на художника и биват пренесени върху листа. Разбираемо е, че способността на художника да "вижда", тоест да усеща енергийните потоци, играе не по-малка роля от техниката. Но трябва да се отбележи, че в действителност светът е толкова свързан, че

той се съдържа във всяко свое проявление, за ужас на физиците. Така че, рисувайки даден пейзаж, художникът изобразява по идея целия свят и в крайна сметка той може да пропусне през платното информационно-енергиен поток с всякаква ширина.

Разбира се, не всеки човек може да се научи да рисува. Но човек може да се научи да мисли, да чувства и да се държи нешаблонно, и още повече - извън шаблоните на общественото подсъзнание. И нищо повече не му е необходимо.

ПОЗНАНИЕ

Както учи Веданта, всеки човек се ражда с определени задачи, които трябва да реши през даденото възплъщение. Към тези задачи спада и познанието на определени части от собствената си същност и от света. Какво точно е длъжен да познае човек най-много зависи от неговото изходно еволюционно равнище: в съответствие с него той възприема по-високи енергийни потоци. Способността за възприемане може да се развива, но в рамките на еволюционното равнище.

Може би познанието е по-интимен процес от творчеството. Схващането за свобода на творчеството бива утвърждавано и провъзгласявано на всяка крачка, но за свобода на познанието все още почти никой не се е сетил да говори.

"Не хвърляйте бисери на свинете" - тази мисъл съдържа и грижа за четириногите, тъй като бисерите са вредни за тях. Те не са в състояние да ги усвоят. Точно такава е реакцията на човек от насилствено натрапвана информация, за която не е подготвен, тоест - включването му в енергийни потоци, които неговото подсъзнание не е в състояние да възприеме. В най-добрия случай човек нищо няма да разбере; в най-лошия той ще се озлоби, ще се промени и ще получи комплекс за непълноценност. Тоест - ще се създаде програма, блокираща възприемането на подобни енергийни потоци. Ограничеността на познанието е свързана с ограничението на нашите способности за възприемане, а не с недостатъци на ума или знанието.

Езотеричната информация на различните религии е била строго пазена през всички епохи и се е предавала от учител на ученици, макар че тя е защитена сама по себе си. Човек, намиращ се на недостатъчно еволюционно равнище, няма да я разбере.

Тази мисъл може да предизвика недоумение. Съвременният философ от западен тип най-искрено смята, че ако не създаде, той поне е в състояние да вникне във всяка философска система. Това е така, защото не си дава сметка, че съществува разлика между двата типа познание: ментално и същностно. При същностното познание протича непосредствено възприемане и човек се променя същностно; при менталното познание става създаване на ментални модели и се променя само менталната част на тънкото тяло. Казано на езика на трактата, настъпва създаване и трансформиране на ментални подсъзнателни програми. Менталните модели са необичайно важни: те помагат на човек да се ориентира и да въведе порядък в аморфната среда на интуитивното съзнание. Но добре е, когато те знаят своето място.

Точно затова ученията на древните философи изглеждат плоски и примитивни за западното съзнание. Те са били разчетени за същностно познание. Тоест, когато човек започва да вижда света непосредствено, а не да рисува чрез две-три понятия схеми в главата си. Като пример може да се посочи учението на древните индийци за трите състояния на битието: **създаване, оформяне и разрушение**. Главната идея на това учение е в това, че всеки обект в своето развитие последователно преминава през три фази: първоначално бива създаден, после приема отчетлива форма и се втвърдява в нея, след което се разрушава. Но познанието на това учение имаме не когато човек разбира и запомня съответния текст, а когато започва да вижда протичането на тези три процеса в реалния свят. Например, започвайки нова работа, след известно време човек ще забележи /под формата на откровение/, че организацията, в която е попаднал, се намира в края на фазата на оформяне и скоро ще навлезе във фаза на разрушение. Когато това учение е наистина усвоено, човек се променя: сега той притежава подсъзнателна програма, която има достъп до важни пластове на тънкия свят, регулиращи кармата на целия свят. През цялото време той получава сериозни подсказвания как да се държи в тази или онази ситуация, в разговор и прочее.

Но да строиш ментални модели е много по-леко и по-безопасно, отколкото реално да опознаваш света, тоест - да се променяш същностно. А освен това, у човек възниква илюзия, че той може да разбере и да познае всичко, каквото си поиска. Но всеки физик добре знае, че не може да овладее съвременната физика, ако преди това не е овладял съответните раздели на висшата математика. За да разбере квантова механика, човек трябва силно да промени себе си, да създаде ментални подсъзнателни програми, даващи достъп до онези области от тънкия свят, където се съдържа информация за съответните раздели на математиката, и да се научи да възприема съответните енергийни потоци.

Подобна ситуация възниква и при всякакъв вид друго познание. За да получим отговори на определени въпроси, трябва да притежаваме подсъзнателна програма, която да възприема тези отговори, тъй като понякога те могат да бъдат носени от много високи енергийни потоци. Важна е способността да не

изпуснем отговора, предназначен за нашето равнище. А рядко умение е да успеем да се извисим над собственото си ниво. Подобно умение трябва да бъде възпитавано продължително време. Съвременният човек рядко се замисля дали е достоен и достатъчно чист, и дали няма да профанира неочаквано получено-то важно откровение.

Нормалният път на познание върви от същностното възприятие към менталните модели. Те ограждат главните елементи от структурата на разглеждания обект и могат да бъдат предадени на друго под формата на указания: накъде трябва да се гледа, какъв език да се усвои, какви въпроси да се задават. Следвайки тези указания, според своите способности ученикът може нещо да усвои. Но знанието на тези указания приближава човека към познанието толкова, колкото се приближава към Бог съвременният израилтянин при изключването на хладилника в свещената събота!

Главните пречки пред познанието от психологическа гледна точка са невниманието към намеците на подсъзнанието, неуважението към собствените мисли и чувства, лъжливата увереност в трактовката на интуитивните откровения и отхвърлянето на собствените психологически механизми за изкривяване и подтискане, тоест-цензурата на подсъзнанието.

Невниманието към намеците на подсъзнанието води до там, че човек се лишава от главни творчески моменти - от осъзнаване на допълнителна информация, получавана заедно с отговора на зададения въпрос. Именно с помощта на намек и на тази допълнителна информация се създават нови езици за подсъзнателни програми и се разширява съзнанието.

По повод уважението към собствените мисли и чувства и тяхната правилна интерпретация трябва да се каже, че това е главният проблем на човешкия живот. И този проблем се решава толкова благоприятно, колкото е по-високо еволюционното равнище на човека. На по-ниските равнища този проблем не се осъзнава, а на средно ниво човек задължително ще сгреша милион пъти, ще се опари, докато проумее козните на своето подсъзнание и най-после разбере, че то практически притежава пълната власт над неговите мисли и чувства, изкривявайки ги и подтискайки ги. Това засяга същностното познание, от което подсъзнанието - както личното, така и общественото, - се бои като от огън. Така се получават интересни ситуации. Например, когато човек, инстинктивно стремящ се към религиозно познание, посвети целия си живот на атеистическата пропаганда и сравнително изучаване на историята на религиите. Или когато хора, инстинктивно стремящи се към мистични опитности, яростно разобличават екстрасенсите и прочие. Ментал-ното познание, нужно на човек като притежател на съзнание, е опасно в случаите, когато то замени същностното познание. Това е така, тъй като менталният модел е произволен и не съществуват ментални средства за определяне на областта на неговата приложимост. Защото ако не се опираме на интуицията, тази област може толкова да се разрасне, че да обхване целия свят. И тогава достъпът до всяка странична информация ще се прекрати. По своята същност менталното зрение би трябвало да играе спомагателна роля, нещо като очи на гърба.

Философското познание е призвано да бъде същностно. И това прекрасно го е разбрал философът Сьорен Киркегор, който въвежда във философията понятието **екзистенциално, тоест -същностно**. За съжаление нито той, нито неговите последователи успяват да създадат екзистенциална философия в истинския смисъл на думата.

Човек изпитва необходимост **да усеща единството** на света. На него му е достатъчна, например, мисълта, че светът е един, защото е материален. На него му е нужно **да чувства**, че съдбата му не е случайна, че съдбата на неговия народ е осмислена и че той има някакво свое място в света, което е длъжен да заеме и никой не може да му го отнеме. И това се отнася към всички области на философията: етика, естетика, гно-сеология, онтология и прочие. Философията е безпомощна, когато е създавана от хора, непри-тежавщи адекватен същностен опит и опитващи се да измислят ментални модели на света, оставайки на равнището на менталните представи и усещания. Разбира се, съответните теории и концепции са мъртвородени: те могат да бъдат изучени само ментално, но на нищо няма да ни научат.

Теорията на познанието може да се научи от човек, който знае всичко, тоест - има пряк контакт със Световния Разум. А за това са необходими много превъплъщения и много години медитация на склоновете на Хималаите.

Глава 5

ПОВЕДЕНИЕ

Магия на ситуацията

У човечеството се е оформило някакво своеобразно презрение към проблема на поведението, което често се разглежда като повърхностно и несъществено за ядрото на личността. Мнозина смятат, че правилното поведение е важно, но още по-важно е онова, което стои зад него - мислите, чувствата, мотивите.

Но в действителност не е така. От гледна точка на еволюцията - както личната, така и световната, -

поведението на човека не е по-маловажно от онова, което стои зад него. Изобщо външното поведение е **символ на вътрешното състояние**, и то трябва да бъде тълкувано правилно.

Но този проблем е значително по-сложен, отколкото ни се струва.

Реалната ситуация, в която попада човек, оказва върху него невидимо /нерегистрирано от физически прибори/ силно въздействие. То е определено от характера на информационно-енергийните потоци, възникващи в дадена ситуация и непосредствено, телепатично влияещи върху човека. С друга терминология може да се каже, че всяка ситуация е **магическа**.

Нека да разгледаме качеството, наречено **обаяние**.

Обаянието е магическа способност в чист вид. Обаятелният човек може да е глупав, зъл или грозен, и въпреки че ние съзнаваме това, неговото присъствие ни е приятно и той сякаш ни омагьосва с маниера си, с думите си. На такъв човек е трудно да се противоречи и да се отказва. Той с лекота преодолява всяко отрицателно отношение. Обаятелният човек притежава реална власт над нас и над ситуацията като цяло. Но обикновеният човек понякога също бива обаятелен. Това най-често става, когато силно иска да се хареса някому. Възниква впечатление, че той е включил някакви вътрешни светлини: очите му се оживяват, променя се тембърът на гласа и ритъмът на движенията и през него сякаш приижда нещо магическо. И това **нещо** е енергийно-информационен поток от определен вид, от който на околните им става приятно; на практика това е енергиен подарък. Всяка ситуация притежава свое информационно-енергийно поле, тоест - съвкупност от енергийни потоци, които я съпровождат и пронизват. Но върху човек влияят не само полетата на непосредствено обкръжаващите го хора и предмети, а и полета на по-широки ситуации, в които той се оказва включен. Такива изрази като "всенароден подем", "напрегната фронтова обстановка", "обществено мнение" съответствуват на напълно реални информационно-енергийни потоци и полета.

Основният момент, привличащ вниманието на подсъзнанието, е именно полето на ситуацията и неговото взаимодействие с човека. Впоследствие, обмисляйки случилото се, човек може да си фантазира, че не се е държал така, както е бил решил, а понеже се е усещал изморен или несъсредоточен, или пък някой му е пречел, е станало онова, което е станало. Но в действителност той се е намирал под пълен контрол на своето подсъзнание. То е определяло неговите мисли, чувства и действия в съответствие със своите планове и реалните информационно-енергийни потоци на ситуацията.

Средство за **съзнателен контрол** над своето поведение човек получава тогава, когато успее да открие канал за връзка между информационно—енергийното поле на ситуацията и своето съзнание. Тоест, когато започне да осъзнава информационно-енергийния смисъл на случващото се и неговото значение за собствената му психика. Ако това не се случи, човек **играе** и на външно, социално, равнище протича адекватно взаимодействие-разговор, а на психологическо равнище - кражба на енергия, което е чист енергиен вампиризм.

Процесът на откриване на канали между полето на ситуацията и съзнанието е твърде опасен за психиката и самооценката. Понякога дори по-опасен, отколкото осъзнаването на собствените подсъзнателни програми. Точно затова подсъзнанието пази съзнанието, откривайки тези канали с голямо нежелание и само под натиск. Но пълното затваряне на тези канали не е добро, тъй като човек не може да оцелее, получавайки информация и енергия само от тънкия свят. Те са му необходими именно във вида, в който се излъчват от ситуацията.

Емоции

Всеки човек притежава определено излъчване, което се променя в зависимост от ситуацията, но като цяло съществуват по-отворени чакри, които работят, излъчват и възприемат енергия, и други, по-затворени чакри. От друга страна, всекиму е необходима енергия от всички видове, но в различни количества. Всяка ситуация, в която човек се оказва, му предоставя енергия от определен вид, и специална програма за **енергийна стабилизация**, разкриваща или затваряща съответните чакри, в зависимост от това какъв вид енергия е нужна на човека. Ако у човек има излишък от някакъв вид енергия, а ситуацията позволява тя да бъде изразходена, тази програма ще разтвори съответната чакра и през нея енергията ще бъде отдадена.

Също така съществува и възможност да бъде задоволяван енергийният недостиг на всяка чакра, използвайки енергийни потоци, идващи непосредствено от тънкия свят. Но по определени причини подсъзнанието трудно успява да я извлече и да я адаптира за нуждите на психиката и на организма. Затова, ако в подсъзнанието няма специално изработени програми, то се обръща към енергийните резерви в тънкия свят, но сравнително рядко. Затова съответният ефект може да се нарече чудо - бързо оздравяване от неизлечима болест, действие в мигове на смъртна опасност, и прочие. Типичен пример за обръщане към програмата за попълване на енергиен недостиг представлява молитвата **"Господи, дай ми сили"**, която помага, само когато е искрена. Ако съзнанието произнася молитвата, а подсъзнанието добавя: "Пък ако не дадеш, ние сами ще се оправим!", тогава помощ от тънкия свят, разбира се, няма да дойде.

Искреността, в тесния смисъл на думата, означава съгласие между съзнанието и подсъзнанието.

Емоциите в смисъл на силни афектни състояния възникват при несъответствие в разтварянето на определени чакри и енергийни потоци, протичащи през тях. Когато енергийният поток не протича, а залива чакрата, възникват емоции от маниакален тип, в зависимост за коя чакра става дума. Например, зверска ярост - през муладхара. Сексуален зов - през свадхистана. Гняв, ярост, влюбеност - през манипура. Любов - през анахата...

Ако, обратно, енергията не достига, възникват емоции от депресивен тип. Страх - през муладхара. Сексуална депресия - през свадхистана. Емоционална угнетеност - през манипура.

Продължителните емоционални състояния, както маниакални, така и депресивни, не са естествени, защото в човешкото подсъзнание има висши програми, стабилизиращи енергетиката. Тук има потенциално две различни възможности и двете по принцип се реализират. Да разгледаме, например, зверската ярост.

Първата възможност се крие в това, че за да бъдат подтиснати дадени емоции, енергийният поток трябва да бъде пропуснат частично през съответната чакра /муладхара/. При този начин на подсъзнанието ще му бъде трудно да "смели" останалата енергия. И тя се превръща в отрова за човека и предизвиква различни неприятни последици - от депресии до инфаркт.

По-естественият вариант е временно да бъде разтворена чакрата, така че енергийният поток да премине свободно през нея. Този вариант се осъществява, ако човек преминава адекватно през ситуацията, в дадения случай - ако даде воля на своята ярост като, да речем, грабне тоягата и наложи по гърба злодея. По време на това действие чакрата се отваря и пропуска енергийния поток, след което се притваря до обикновеното си ниво, а в душата на човека настъпва спокойствие. Храбростта по време на сражение е всъщност наличие на мощен енергиен поток, преминаващ през чакрата муладхара, която е разтворена повече от обичайното.

В нашия просветен век, обаче, не винаги се създава възможност енергията да бъде реализирана по този начин. Подсъзнанието има възможност да разтвори чакрите без всякакви физически действия. И тук нямам предвид това, че емоционалният поток от ненавист или влюбеност се насочва към "жертвата" чрез погледа, макар че подобно действие е равнозначно на физически удар. Съществува друг начин за справяне с емоциите без да бъдат подтискани или насочвани към даден обект. Това става тогава, когато подсъзнанието "просто" разтваря дадените чакри и пропуска енергията не в околното пространство, а направо в тънкия свят и по-точно - в съответната област. При това емоцията се пропуска бавно. Кавичките при думата "просто" означават, че този процес е твърде сложен и се налага съответната подсъзнателна програма да бъде създавана, тъй като тя не се наследява чрез гените. Умението да се подтискат емоциите обикновено се възпитава у малкото дете от родителите и от суровата действителност, а способността същите емоции да се пропускат в тънкия свят чрез "спирачки" в западната култура се предава езотерично.

Тягостните емоционални състояния възникват тогава, когато енергийният поток, преминаващ през дадени чакри, е по-малък, тоест - не съответствува на степента на тяхната разтвореност. Емоциите, свързани с муладхара, обикновено биват наричани "смъртоносни" или "зверски": страх, ужас, ненавист, тъга, ярост. Ненавистта и яростта се отнасят към състояния с недостиг на енергия, а останалите - към състояния с излишък на енергия. В случаите на смъртен страх енергийният поток, изтичащ от чакрата муладхара, рязко пада. Състоянията на смъртна тъга и скука възникват при продължителен недостиг на енергия в чакрата муладхара. На практика човек в подобни състояния гладува и, ако не е в състояние да получи необходимата енергия по естествен начин, той може да се опита да си я набави от други хора. Да се усвои енергията, идваща от други хора, е много по-лесно отколкото да се набави непосредствено от тънкия свят. Така възниква садизмът. Садистът е разновидност на енергийния вампир. Измъчвайки своята жертва, садистът лакомо поглъща нейната енергия, снижавайки енергийния ѝ поток почти до нула и привеждайки я в състояние на страх, смъртна тъга, отчаяние. След това садистът отново възбужда в жертвата си енергийни потоци, като провокира у нея чувство на ненавист. И отново лакомо изпива образувалата се енергия, привеждайки пак жертвата в низше енергийно състояние. Обменът на енергия при това равнище преминава през чакрите муладхара, макар че и останалите чакри биват засегнати. Разновидност на садизма е мазохизмът. Тогава човек се настройва на този поток, който излъчва тялото му в минутите на мъчение, приемайки енергия и от мъчителя.

Особен вид емоции се образуват във висшите чакри. Така наречените творчески мъки възникват, когато творецът недостатъчно добре е овладял създаването на чисти форми, техниката. Тоест - чакрата вишудха при него не е достатъчно разтворена. Творческият поток, преминаващ през твореца, изисква съответно възплъщение във форми, а стесненото "гърло" на чакрата не може да го пропусне изцяло. Тогава творецът изпитва тягостно чувство на неудовлетвореност от себе си и се отдава на пианство и разврат, опитвайки се да разтвори останалите чакри. Или пък изпада в депресия, прекъсвайки изцяло енергийния поток.

Противоположното състояние, характеризиращо се с недостатъчен енергиен поток през чакрата

вишудха се изразява в това, че се появява усещане, че животът преминава край човека, заобикаля го, без той да взема участие. Всеки от нас е длъжен да твори, създавайки различни форми, независимо дали са глинени чаши, остроумен израз, чудесни отношения с околните и прочие. И ако тези форми са наистина творчество, а не шампи, тогава околните ще търсят компанията му. С него ще им бъде забавно и весело, а самият индивид **ще живее** в истинския смисъл на тази дума.

Разликата между влюбеност и любов е в това, че на любовта съответствува енергиен поток, преминаващ през чакрата анахата, а на влюбеността - енергиен поток, преминаващ през чакрата манипура. Любовта към обекта го осветява с божествена светлина, улеснявайки всяко взаимодействие с него, независимо дали е възприемане, въздействие, или съвместна работа. Влюбеността предполага съсредоточаване върху чувствата към обекта. Тоест, в голямата си част влюбеността е интровертно състояние. Обектът като такъв не представлява особен интерес, а взаимодействието с него е затруднено поради интровертната насоченост. Влюбеността е емоционално състояние, когато енергийният поток, преминаващ през чакрата манипура, буквално я залива. Възникващият енергиен излишък е отровен за човека. Особено силно това се усеща в мигове на отсъствие на обекта на влюбеност. Тогава влюбеният подсъзнателно се стреми да се освободи от тази отрова, преобразувайки енергията. Един от начините е като подарява красиви подаръци -тоест, пропускайки енергиен поток през вишудхи. Или пък да се извисява до възвишена любов, пропускайки енергиен поток през анахата. Или търсейки сексуална близост с обекта, което предполага енергиен поток през свадхисщана.

Любовта, тоест енергийният поток, преминаващ през чакрата анахата, не е емоция. По идея тя е норма за отношения между човека и обекта на неговата любов. Онова, което човек не обича, той не го вижда с духовните си очи. Любов като емоция, тоест помитащият енергиен поток през анахата, например, представлява състоянието на религиозен екстаз у вярващия.

Изложеното дотук носи илюстративен характер. Авторът няма претенции за пълно описание на емоциите. Освен това трябва да се помни, че Абсолютът никога не се повтаря и затова всеки енергиен поток е уникален. Така че онзи, който се влюбва за десети път, получава през чакрата манипура енергиен поток, съвършено различен от предишните девет пъти.

На способността да отварят чакрите си в определена степен биват обучавани режисьори, психотерапевти, преподаватели по изкуствата и изобщо онези, които учат своите ученици на свобода, естественост, самобитност, самоизразяване, разкриване на способностите. В индийската традиция разтварянето на чакрата анахата съответства на възвишена любов към целия свят, разкриването на чакрата вишудхи - на виждане и създаване на съвършени форми. Това в изкуството се нарича изработване на техника. Разкриването на чакрата аджна отговаря на висшата мъдрост, висшата воля и съзиране на единството на света. Разтварянето на сахасрара - на прекия контакт с тънкия свят. Особените психически упражнения на раджа-йога и в частност концентрацията върху чакрите в състояние на дълбоко отпускане и преминаване на енергийни потоци позволява на човек в някаква степен да се научи да усеща своите чакри и техните енергийни потоци под формата на преки физически усещания. Така човек премахва задръжките, разкривайки или затваряйки с волево усилие чакрите си. Но учителите по йога предупреждават за опасността от подобни занимания: гимнастиката не трябва да се превръща в културизъм. По принцип чакрите биват разкривани от висшето "аз" съобразно степента на еволюционния ръст на човека и според придобиването на духовен опит и разширение на съзнанието. Преждевременното разтваряне на чакрите води до там, че вместо висшето "аз" да продължи да направлява енергийните потоци през чакрите, се намесва егото. Тогава то, получавайки лакомо енергийно късче, започва да дирижира енергиите от тънкия свят. Така човек неминуемо деградира. Освен това, при подобни прекомерни упражнения понякога истинските чакри не се разкриват, а биват създавани лъжливи чакри, пропускащи бедни енергийни потоци. Няма как, медитирайки върху чакрата вишудхи, да се научиш да свириш на пиано.

Казаното по-горе се отнася не само за директното разтваряне на чакрите, но и за онези случаи, когато това става несъзнателно, например в изкуството. Когато преподавателят изисква от ученика виртуозност, той всъщност го учи да разтваря чакрата вишудха, пропускайки през нея съответния енергиен поток, който сам по себе си се възприема като мъртъв. Но разтварянето на чакрата анахата всъщност не е нищо друго, освен възпитание на чувствата, разбиране и любов към света. Кое, за съжаление, не е предмет на обучение в музикалните и художествените училища.

Комплекси

Разнообразните комплекси за непълноценност и задръжки представляват определени подсъзнателни програми за защита на човека от обществото и на обществото от човека. Същността на комплекса за непълноценност се крие в това, че той коригира психическото състояние и поведението на човека така, че да не бъде засегнато някое уязвимо място в психиката. Най-разпространеният вариант е мастиленият облак, който изпуска октоподът в мигове на опасност, скривайки се в него. Това е начин на поведение, при който,

доближавайки се към опасна тема, подсъзнанието предписва неадекватна емоционална реакция. Съзнанието и обкръжението получават недвусмислен сигнал: не се доближавай /облакът/, а наблизно /вътре в самия облак/ не може нищо да се види. Емоционалните реакции блокират възможността за безпристрастно изучаване, диагноза и съответно лечение.

Но маскировката не се ограничава само с мастиления облак. Обикновено комплексът за малоценност и по-точно онази негова част, която възприема съзнанието, не съответствува на същинския вътрешен проблем. Тя съществува само за примамване на съзнанието и обкръжението. Затова именно опитите за директно премахване на комплексите за малоценност толкова често търпят поражение.

Човек наистина е изтъкан от несъвършенства и задръжки. Духът възприема своите обвивки /тънкото и физическото тяло/ като груби скафандри, сковаващи всяко негово движение. Но комплексите възникват не навсякъде, а на напълно определени места. Затова не всички мъже с нисък ръст имат съответния "наполеонов" комплекс. Онова, което се осъзнава от човек като комплекс, представлява приемлива за съзнанието рационализация на истинско "тясно място", "опашка" в неговото еволюционно развитие. Когато "еволюционната опашка" бива отрязана, комплексът от само себе си изчезва. Опитите за директно премахване на комплекса са по своята същност само лекуване на симптома, а не на болестта. Да разгледаме тук проблема за ниския ръст, вариант за дами - малкият бюст.

Мъжът, страдащ от непълноценност, причинена от ниския му ръст, фактически носи наказание за своя егоизъм или, с други думи, за своето стеснено съзнание. В крайна сметка, жените повече харесват високите мъже /или на него така му се струва/ и затова неговите възможности за самоутвърждаване като мъж са по-малки, по-малки са и възможностите му за богат и разнообразен сексуален живот. Но самоутвърждаването за сметка на това на кого се *харесваш* е лъжливо самоутвърждаване; то се отличава от истинското, когато ти си *необходим* на някого, а в такъв случай ниският ръст все още никому не е попречил... Що се отнася до богатия сексуален живот той, както и френската кухня, никому не е направил окончателно щастлив.

Разбира се, тези азбучни истини са добре известни на нашия герой с нисък ръст; но той ги знае ментално, а не същностно, и затова те не го утешават. Що се отнася до неговите преживявания, то те са напълно съществени и единственият реален изход е разширяване на същностното съзнание, което настъпва след преодоляване на съответната съпротива на подсъзнанието и преживяване на разнообразни страдания. Така че от еволюционна гледна точка този комплекс играе положителна роля, тласкайки човек напред по пътя на еволюцията, като го заставя да изживее своите "еволюционни опашки", които в дадения случай представляват стесняване на съзнанието и недостатъчна самореализация.

Комплексите и задръжките могат да бъдат разделени на две категории: породени от обществото /чрез възпитанието/ и вродени, кармични. Впрочем, задръжките, породени от обществото, също са кармични: така се реализира груповата карма. На обществото му е необходимо да подтиска низшите /и висшите/ инстинкти на своите членове, просто за да може човек да поддържа своето съществуване. Това се прави не само чрез външните ограничения /държава, полиция/, колкото чрез пряк директен натиск от страна на общественото подсъзнание. "Хората не постъпват така" - силата на този аргумент е много по-голяма, отколкото се струва на страничния наблюдател. Разбира се, задръжките ограничават свободата на творчеството и свободата на доброто, но също така ограничават и свободата на злото, на инволютивното развитие. Затова всеки път, когато трябва да преодолеем някаква задръжка в себе си или у другия, трябва да се запитае какво точно възпира тя. Човек на ниско еволюционно равнище не може да бъде научен на непринудени изящни маниери, тъй като той или ще бъде скован, или ще се държи грубиянски, трети вариант няма.

По този начин преодоляването на комплексите и задръжките не е психическа, а духовна задача, и към нея трябва да се отнасяме по съответният начин. Тънки места тук са онези, където големи части от задръжките са наложени от обществото /групово и семейно обкръжение/, и тук човек често губи почва под краката си. Това става, тъй като общественият морал не съвпада /и не е задължително да съвпада/ с индивидуалния морал. Човек безусловно е длъжен да се грижи за родителите си и за децата си /това е повеля на обществения морал/, но точните рамки, в които да става това, поставя той сам, ръководен от повелите на духа и личната си етика. Предполага се, че Иисус, позволявайки да бъде разпънат на кръст, е огорчил силно Дева Мария.

Индийците казват, че животът е дукха /страдание/, майя /илюзия/ и лила /игра/.

Характерът на комплексите и задръжките се променя според степента на духовния ръст на човека. Ще разгледаме няколко типични явления.

Проблемът за неискреността

Колкото е по-диференциран и изтънчен вътрешният живот на човека, толкова по-широко е неговото съзнание и толкова по-трудно е той да бъде определен. Едно събитие често предизвиква много и понякога противоречиви чувства, мисли и реакции. Но каква точно ще бъде реакцията на човек, зависи от

неговия избор. Той ще избере една от множеството възможни реакции и ще подтисне останалите. С мислите и чувствата е същото. Възможно ли е в подобна ситуация човек да бъде искрен и честен?

Но това е в реда на нещата. Всяка от големите религии има своя езотерична част, която внимателно се пази от простите вярващи и често противоречи по смисъл на катехизиса /езотеричната част/. И това не е поради користта на свещениците. Истината е толкова сложна, нейните енергийни потоци са толкова високи, че паството не би могло да я възприеме. Затова се налага да му бъде предлаган неин груб вариант, близък до равнището на средно вярващ. И в една или друга форма тази лъжа е неизбежна. Според степента на духовния ръст на народа катехизисът постепенно се усложнява. Често това става въпреки силната съпротива на църковните отци. И в един момент истината бива откривана в цялата ѝ пълнота и сложност.

Така че положението у духовно развития човек е безизходно - той е принуден да бъде не-искрен в тесния смисъл на думата. Той трябва да говори само онова, което може да бъде разбрано. Нарушаването на това правило води до лъжа и отравяне на тънкото тяло.

Цензура. С развитие на еволюционния ръст на човека се повишава и способността му да влияе върху своята и световната карма. В окултизма това се нарича *реализационна власт*. Влиянието става както с непосредствените му действия, така и с мислите и желанията му. Повишава се съответно неговата отговорност за действията му и се появява специална подсъзнателна програма, контролираща тези действия, независимо физически или психически. Именно това се нарича вътрешна цензура или съвест в широкия смисъл на понятието. Засилва се вътрешният контрол, формира се вътрешна лична етика, в голямата си част по-твърда от обществения морал, тъй като е приспособена към средното еволюционно равнище на обществото.

Риск. Човек не може да преживее живота си в безопасност, това не е в реда на нещата.

Висшите сили създават индивидуалната карма така, че даденият човек винаги живее в определено ниво на безопасност. И опитите да бъде повишено това ниво на безопасност не водят доникъде. Известни са онзи тип майки, които пазят децата си като зеницата на окото от болести и нещастни случаи, но техните деца боледуват не по-малко от останалите. Според степента на еволюционното си равнище човек осъзнава отговорността за своите постъпки и съответната степен на риск. И у него възникват съмнения и задръжки в решителните мигове. Тези задръжки също са в природата на нещата и тяхното преодоляване е пореден етап от еволюционното развитие.

Обществено подсъзнание. Духовните импулси не трябва да бъдат смесвани с импулсите, идващи от общественото подсъзнание. Изразът "какво ще кажат хората" е не особено сполучлива рационализация на това, че човек не желае да тръгне против общественото подсъзнание. Социалната адаптация е свързана не със знанието на писаните и неписаните закони на обществото, и не със способността за емпатия /непосредствено-чувствено възприятие/, а в много по-голяма степен с това, доколко у човека е открит каналът за връзка между общественото и личното му подсъзнание.

Точно такива хора се харесват на екипа и на началниците.

У човек, попаднал под прякото въздействие на общественото подсъзнание, се появяват характерни съчетания: блокиране от всякакви доводи и упоритост. "Не знам защо върша това, но не мога иначе!" Ето защо е толкова важно да различаваме в себе си импулсите на общественото и личното подсъзнание. Ако човек може да промени своето подсъзнание, то общественото не се поддава на промяна. Единственото, което може да му се противопостави, е осъзнаването на идващите от него импулси. Но това е много трудно. Ето няколко примера.

За възпитанието. Един от моментите, намиращи се под строг контрол на общественото подсъзнание това е възпитанието на децата: обществото е длъжно да се грижи за собственото си бъдеще. И първото, за което то се замисля, е запазване на живота на децата. През хилядолетната човешка история, изпълнена с глад и студ, са били изработени две представи: детето трябва да бъде дебело и топло облечено. Дебело - за да преживее благополучно периода на глад. А топло облечено - за да не замръзне. Разбираемо е, че подобни фундаментални нагласи не могат да се променят за кратките времена на ситост и разцвет у дадени народи. И днес, когато ситуацията е коренно различна, когато от обществена гледна точка детето трябва да бъде слабо и леко облечено, а затлъстяването и изнежеността заплашват физическото му здраве, общественото подсъзнание си стои на предишните позиции. А хората, които уж всичко разбират, не осъзнават импулсите на своето подсъзнание, изпращащи сигнали към общественото подсъзнание. Те не могат да се преборят с него. Всички знаем какви сцени се разиграват около масата: хайде още една лъжичка за мама, сега за тате, а сега за баба...

Другият момент, който общественото подсъзнание внимателно наблюдава, е авторитетът на родителите. Нашият праотец е бил твърде буен и не е бил склонен да се подчинява на законите. Но е било необходимо да се създаде и поддържа определен ред в обществото. За тази цел започнали да възпитават

децата така, че у тях да се разкрият канали, по които в случай на нужда да бъдат предавани заповеди, които задължително ще бъдат изпълнени. Такава функция е изпълнявал нерушимият авторитет на бащата, който след това се трансформира в относително подчинение на властите.

В съвременното семейство липсва необходимост от вяра в непогрешимостта на майката или бащата. И въпреки това е много трудно да кажем на детето по важен повод: "Извинявай, аз бях несправедлив към теб!" Или пък да се посъветваме сериозно с него по някой важен семеен проблем. Съзнанието може да твърди, че това е необходимо, важно и полезно, но общественото подсъзнание много точно знае, че това води до подриване на родителския авторитет! И проблемът се усложнява от това, че в личното подсъзнание на детето липсва убеждението, че родителите трябва да бъдат непогрешими всевластни богове. Но в подобни случаи през личното подсъзнание преминават мощни импулси, идващи от общественото подсъзнание.

За войната. В критични минути на обществения живот връзката между общественото и личното подсъзнание рязко се усилва. Цялата страна като един човек се надига и тръгва да защитава своята независимост. Обикновените хора проявяват чудеса от героизъм и душевно величие, неща, които са им неприсъщи в други условия. С това се обяснява защо последната война в Русия, наричана Велика Отечествена за много от участниците представлява най-хубавото време от живота им. Работата е там, че тази най-силна връзка между общественото и личното подсъзнание, която е възникнала в началото на войната, след края й се е прекъснала. И силата, заставаща хората да се жертват заради другите, изживявайки в тях висшето начало, е престанала да действа. Подобни преживявания дават духовен опит, но е не и духовен растеж. Духовният растеж винаги е свързан с осмислено минало и с култивиране на онова висше начало, което някога е било така ясно забележимо и в себе си, и в другите. И което - уви!, - в делничния живот толкова лесно е било заглужавано от егоизма.

За хората на власт. Хората, които са облечени във власт, могат да бъдат разделени на две категории. Едните се намират във властта поради това, че цял живот са се стремили към нея, и за тях смисълът на живота и удоволствието от него е във властта. Другите никога не са се стремили съзнателно към власт, но някакви "случайни" сили ги местят от кресло на кресло, макар че не притежават никакви особени дарби. Какво е особеното в подобни хора? Тяхното подсъзнание притежава добър канал за връзка с общественото подсъзнание. И по-точно - с онази негова част, която се занимава с организирането на дадено общество в едно структурирано цяло. Ако външната организация на обществото е значително под неговото еволюционно равнище /така става след революция, когато цари хаос/, в общественото подсъзнание ясно възниква усещане-мисъл: необходим е ред, иначе всички ще загинем! И хората инстинктивно търсят онези, които в най-голяма степен биха могли да ги организират. И когато ги намерят - им дават властта. Така се е случило с Наполеон. Но след известно време неговото его е изключило канала за връзка с общественото подсъзнание, той е извършил куп грешки, загубил войната с Русия и в крайна сметка е умрял в заточение. Тук наблюдаваме действието на всеобщия закон, съгласно който човек във всяка ситуация действа успешно, единствено ако той самият представлява канал за връзка, тоест - проводник на висшата сила /Абсолюта/. А когато започне сам да управлява ситуацията, всичко се проваля. И то независимо дали става дума за дейност, засягаща духовния растеж на даден човек, или съдбата на цялата страна.

За публикуването на ръкописи и за славата. Обществено подсъзнание изисква изобретателите и писателите да направят своите творения достояние на обществото. Това желание не винаги субективно се преживява като желание за слава. Понякога изчезва желанието да правиш нещо за себе си и своя тесен кръг. А понякога ти се иска не слава, а да окажеш въздействие върху света, да промениш нещо - ако не в общественото съзнание, то поне в подсъзнанието. Тук отново се натъкваме на интересен феномен. Когато работи канал за връзка между личното и общественото подсъзнание, човек преживява като лично и онова, което не го засяга.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Крал Изюм,

*Макар, че отдавна спял,
доял си кекса,
допил си виното,
и се събудил,*

и казал намръщен:

**- Дайте вино и кекс
на крал Изюм!**

Москва, 1984 - 1985 г.

На корицата:

Кой е истинският господар на твоето подсъзнание? Кой определя съдбата ти? Кой управлява постъпките ти? И сам ли правиш избор?

Има един кукловод в сянка, който ни дърпа конците. Това е подсъзнанието – най-верният защитник на егото.

Ти искаш сам да определяш съдбата си. Гориш от желание сам да извършваш избора, който ще те отведе до щастието. - Може да постигнеш това, стига внимателно да прочетеш този трактат. Тук ще научиш принципа и упражненията, които ще те направят господар на твоето подсъзнание.

Забелязал ли си, че от години ти се случват все едни и същи неприятности – дребни или не толкова дребни? Те то ходят по нервите, развалят ти настроението, правят те нещастен. ... Да, това можеш да избегнеш, запознавайки се с предупредителните знаци по твоя път, които ще намериш в тази книга. Ако не ги разчетеш правилно, чакат те сериозни неприятности.

Знам, че ще се справиш успешно!

Вярвай в себе си!

И всичко ще бъде наред.